नं. ५३०६

नाम. पञ्च लक्षण पत्रिका.
तैलंग भाषायां

कर्ता. × × ×

पत्र सं. ~~१०~~ — सम्व. ×
१८

विषय. न्याय वैशेषिके.

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पंचलक्षणपत्रिका तैलिंगदेशलिप्याम्

५३०६

5306

#2 MISSING

F. 217

[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

V Lutchanum.

పంచలక్ష్మీకోప త్రికాం జాంగదేశ్వ్యపర్గ్య ౧౮

पंचलक्ष्मीकोपत्रिका १९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

౭ ఇతరానుమానైరనుమానేన బాధితానుమితిరుత్పత్తిలక్షణాలక్షితా పక్షోపమవిప్రమానిత్యాదికారకాణ్యపి తద్వత్ లింగం తదయదబ్రువత జ్ఞానం ధూమవహ్నిర్వ్యా
ప్త్యాదికారకం జ్ఞానం తద్విషయో వ్యాప్తిః వ్యాప్తిపదార్థః కేవలవ్యతిరేకి నచ ప్రమాణం నిరూపణీయమనుమానస్య వ్యాప్తిగ్రహోపాయమనభిధాయ వ్యాప్తిస్వరూ
పాభిధానమయుక్తం తత్ర సంగ్రహేణ వ్యాప్తిస్వరూపాభిధానమయుక్తం తదనుమితిలక్షణాదేవ తద్విధేయత్వాత్ సమానజాతీయద్వయాభిధానం తం వ్యాప్తిలక్షణం అనుమానప్రామాణ్యనిరూప
ణం వ్యాప్తిమతి తద్రూపమవాదాలోచయతే స్వవ్యాప్తిబోధాయ తదుపాదానం బాధితాలంబః తత్ర సమానజాతీయస్య ప్రతిపాదనవిశేషణత్వం నయుక్తం హేతుపాయస్వపక్షే మానసాక్షే
నబాధాదిష్వపి సమానశక్తి ఎతజ్జ్ఞానమనుమితిహేతువ్యాప్తిజ్ఞానమితి శబ్దలక్షణమపి అనుమితిరనుమానప్రామాణ్యసాధనం తత్రైవ తత్ర యోగ్యతే జ్ఞానే
నిరూపణే విషయత్వం సమవ్యాప్తిగ్రహోపాదానం తథాసంశ్రయ ... సమవ్యాప్తి సర్గస్య సకలత్వమర్థః ... పూర్వరచితా ... సబాధ్యవ్యాప్తిః సాంబంధా
హానం ప్రమాణమితి వాక్యానుకూలత్వే ... విషయకత్వం సాధనకారణస్య విషయకత్వే ... పరోక్ష ... ప్రతియోగివ్యాప్తిః వారణా
యకారణానాం తం వ్యాప్తివిశేషణాం ... విషయకత్వం తద్విశేషణాం ... విషయత్వం ... వర్తమానత్వం సప్రతియోగిత్వం తస్య
వ్యాప్తివ్యయః తస్మాత్ ... ఏకేత్ర ... విశేషతత్ర ... తదభావ ...
నేఅతేతపాంక ... వర్తమాన ... విశేషణ ... అనుమాన ... వర్తమానత్వం సప్రతియో

అవ్యభిచరితత్వపదార్థవిషయితానుమితిభేదకతావచ్ఛేదకేతి యాంవత్ తత్త్వేన తథాత్వమానాభావాదితి శేషః ననుసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వాదివిషయితాత్వేన తథాత్వం
స్యాదిత్యత ఆహ తద్వృత్తీతి కేవలాన్వయిని తాదృశవ్యధికరణాభావాత్ సాధ్యాభావాద్యప్రసిద్ధేః తథా చ తద్విషయితాయాః అప్రసిద్ధ్యా తత్ర తాదృశావచ్ఛేదకత్వం దుష్పరిహరమ్
తదభావః ఏవముత్తరత్రాపి బోధ్యం తత్ర పతితేపి సంయోగసాధ్యకే సద్ధేతుసామాన్య ఇత్యర్థః ఇదం చ అవ్యాప్యవృత్తికసాధ్యకస్థలీయపదం సామాన్యతః సాధ్యతావచ్ఛేదకతా
వచ్ఛిన్నసాధ్యాభావాప్రసిద్ధిప్రసంగ సమవాయేన వహ్న్యభావమాదాయ సంయోగేన ఘటత్వాభావమాదాయ చాప్యవ్యాప్తిరిత్యత ఆహ అత్ర హి రూపపదం ధర్మవిధయా విలక్షణ
వచ్ఛేదకత్వలాభాయ అవ్యభిచారసమవాయిత్వాః సమవాయేన సాధ్యతాయాం ఘటత్వాభావో సంయోగినః సమవాయేనాభావమాదాయావ్యాప్తిః తత్ప్రతియోగి-
తాయాం సంబంధవిధయా సమవాయావచ్ఛేదకత్వ సమవాయరూపసాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నరూపావచ్ఛిన్న సంబంధపదం సంబంధవిలక్షణావచ్ఛే
దకత్వలాభాయ అవ్యభిచారసంయోగిన ఘటసంయోగేన సాధ్యతాయాం ఇదం ద్రవ్యత్వాభావో సమవాయసంబంధేన సంయోగ్యభావమాదాయావ్యాప్తిః తత్ప్రతియోగితాయాం
ధర్మవిధయా సంయోగావచ్ఛేదకత్వ సంయోగరూపసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధనిష్ఠావచ్ఛేదకతాకత్వాభావయ స ఆద్యదితి అత్ర సమవాయినః సంయోగేన సాధ్యత్వే ఏతద్ద్రవ్యత్వా
భావో సమవాయాం వహ్నిప్రసంయోగ్యభావమాదాయావ్యాప్తిః సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నత్వ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వయోః ప్రతియోగితాయాం సత్త్వా
దితి తద్ద్వారకం స్వరూపసంబంధయోరన్యతరనివేశే పతితే పృథక్త్వనివేశనప్రయోజనం దర్శయతి త్రైవిధ్యమవాసిత సిద్ధ్యవచ్ఛిన్నాభావాదివారణాయ సాధ్యతావచ్ఛేదకరూ

ప్రథ. త

వ్యాప్తిప్రకారాపక్షజ్ఞానాభావేన తస్య తాదృశవాక్యార్థబోధాసంభవాదితి నిగమనస్యావశ్యకత్వం తథా చ వ్యాప్తిజ్ఞానవత్త్వం ప్రయోజకత్వం ప్రామాణ్యాదేర్విశేషణత్వముపసంగతేః ఉపనయనిరూ
3 పణోపయోగి తత్ప్రకారకపక్షజ్ఞానత్వం ప్రతిజ్ఞాయాం ప్రతిజ్ఞాయాః స్వరూపనిరూపణోపయోగి తత్త్వేన మధ్యమత్వస్య దేవత్వం తథా చ తథా తాదృశ వ్యాప్తిచింతాప్రయోజకత్వ సిద్ధ్యర్థం ముఖ్యార్థస్య తంత్ర
దుర్బోధత్వాత్ ఇష్యతే ప్రయోజకత్వ సిద్ధ్యుపపాదకత్వేన చింతా విషయత్వం లభ్యతే అత్ర చింతాయాః సంగతిః సామాన్యలక్షణోపనయే ఉపయోగిత్వం బోధ్యం ప్రయోజకస్యానుమాన
3 ప్రామాణ్యస్య సిద్ధ్యర్థం తాదృశజ్ఞానం తదుపపాదకత్వం తన్నిరూపకత్వం తు కేవలత్వస్య ప్రయోజకత్వం విశేషణేన తదవధి ప్రయోజకవ్యాప్తిజ్ఞానసంబంధేన
వ్యభిచారిత్వం సమవ్యభిచారిత్వం శబ్దబోధ్యం తథా చ వ్యభిచారపదం ప్రతీతి విషయతావచ్ఛిన్న వ్యాప్తిత్వ విశిష్టతాయాః సాధ్యస్థావవదవృత్తి తావదిరూపం పదం వ్యభిచారి
తత్త్వభేదః ప్రత్యక్షరూపం ప్రమేయత్వం ఏవం ప్రత్యక్షం తత్ప్రకారక సిద్ధిః కూటస్య ఏవ స్వరూపం సిద్ధిః తత్ర తద్వదన్యత్వ ప్రవృత్తి మాత్ర వృత్తి తాదృశవ్యాప్తిః
అనుమితిం ప్రతి వ్యాప్తిజ్ఞానస్య హేతుత్వమనువర్తతే తత్ర తన్నిష్ఠత్వం సమానాధికరణ్యం తథా చ తాదృశవ్యాప్తిజ్ఞానం నిష్ఠ అనుమితౌ కారణం వ్యభిచార పదార్థవిషయతావచ్ఛిన్న
తాదృశావచ్ఛేదకత్వం వ్యభిచారప్రకారకత్వం తాదృశావచ్ఛిన్న వ్యాప్తిజ్ఞానే హేతుతా సాధనీయా తత్ర ప్రకారకతావచ్ఛిన్నత్వం స్వరూపసిద్ధ్యభావః సాధ్యస్థావవద
వృత్తిత్వ విశిష్టరూపము ప్రయోజకత్వ విశిష్టస్య బోధకత్వం యథా అనుమితిహేతు జ్ఞానే వ్యాప్తిః కేవలాన్వయి నిరూపిత విష
యత్వమనుమితికారణతావచ్ఛేదకమితి తాదృశస్య అనుమితౌ హేతుత్వమనువర్తతే తథా చ వ్యభిచారపదార్థేన అనుమితి జనకతావచ్ఛేదకవిషయతాశ్రయ ఇత్యర్థః

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

వహ్నిత్వేతద్ధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యకత్వేఽపి సాధ్యతావచ్ఛేదకతద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకతద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం తత్ర నిరవచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేదకతద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాదినివేశాత్ప్రాకారాసం-
యుక్త్యభావేఽపి శృప్తవహ్నిత్వాద్యవచ్ఛిన్నాభావనిరాసః ధర్మివిధేయతావచ్ఛేదకవిశేషణీభూతధర్మావచ్ఛిన్నత్వనివేశాద్వహ్నిసామానాధికరణ్యాదిసంగ్రహః వహ్నిత్వాదౌ సామానాధికరణ్యాదిసంబంధేన సమవా
యసంబంధావచ్ఛిన్నరూపవత్త్వసత్త్వాత్ సమవాయేన తాదృశవహ్న్యభావాదిసామానాధికరణ్యదోషః తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నాభావవృత్తిసాధ్యతావచ్ఛేదకతద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వమ
ప్యవచ్ఛిన్నత్వం తాదృశాభావత్వాద్యవచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకఘటకత్వం గౌరవాత్ [illegible]దం తత్త్వం తత్ర నిరవచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేదకేతి ప్రకృతధర్మవిధేయతావచ్ఛేద
కతాకధర్మవిధేయతావచ్ఛేదకతానిరూపకత్వనివేశో యుక్తః ప్రకారతాద్యనివేశనే లాఘవాత్ న చ వహ్నిత్వ [illegible] సంబంధేన వహ్న్యభావాదిమత
స్సంయోగేన సాధ్యత్వే [illegible] సమవాయేన వహ్నిత్వాదిమత్త్వః సంయోగేన [illegible] ఇతి వాచ్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకతాఘటకసంబం
ధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకతానిష్ఠావచ్ఛేదకతాయాః విశేషణీయత్వాత్ [illegible] ప్రథమానవచ్ఛిన్నత్వఘటకతావచ్ఛేదకతాయాః ఉక్తసంబం
ధేన విశేషణీయత్వయా [illegible] తత్తత్కాలికాదిసంబంధేన వహ్న్యభావవిశిష్టప్రయోగ [illegible] ఘటకత్వప్రసంగః [illegible] తాయాః సమవాయేన
తాదృశప్రకారతావచ్ఛేదకతాయా నవచ్ఛిన్నత్వ [illegible] తాద్యవచ్ఛిన్నత్వాదిభిన్నసంబంధేన ప్రకారతావచ్ఛేదకత్వం తేన సంబంధేనావచ్ఛేదకతానిరూపకత [illegible] త్వాంశ్చత
యా [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకతాసంబంధ [illegible] వచ్ఛేదకతయైవ నివేశాత్

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

పం వచ్ఛిన్నత్వం సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మేతరధర్మానవచ్ఛిన్నత్వరూపం నివేశ్యం తదితరత్వం చ స్వానవచ్ఛిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకత్వం తేన సంయోగాదిసంబంధేన ప్రమేయసాం
౮ ధ్యకేన తదప్రసిద్ధిః సంయోగేన నవద్రవ్యత్వస్యాపి సంగ్రహాయ ద్వితీయం ధర్మపదం ప్రకారతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వనివేశే ఘటత్వం వాన చ సాధ్యత్వే తేః సాధ్యతావచ్ఛే
దకేతరానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావ ఏవ నివేశ్యః తథా గగనసమవాయేన వహ్న్యభావాదివారణాయ తేన సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వం చ నివేశనలాఘవాదితి వాచ్యం
సంయోగినః కాలికేసంబంధేన సాధ్యతాయాం కాలత్వాదిసద్ధేతౌ సంయోగినాం సంయోగి సో భావమాదాయ అవ్యాప్తేః తత్సంబంధావచ్ఛిన్నత్వస్యాపి అవశ్యకత్వాత్
తత్ర త్ధర్మసంబంధసాధారణ్యావచ్ఛేదకతాయాం ప్రమాణాభావాచ్చ అధ్యవశ్యమపి సమవాయకాలికవిశేషణతాద్వయం ప్రమేయఘటాదినా సంయోగికే సంయోగినప
త్రోయోః సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వే ఘటత్వాదావవ్యాప్తిః కాలికయోర్యుగ్మఘటః సంయోగవత్త్వసమవాయేన వహ్నిత్వవిశిష్టస్య అభావస్య నిరుక్తవహ్నిఘటితసత్త్వాత్ ఘసాం
మానాధికరణ్యస్య నవచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వే తదుభయసంబంధేన తత్తాదృశధర్మతావచ్ఛేదకతా విశిష్టతత్తద్వచ్ఛేదకత్వం నిరూపిత తత్త్వస్య ప్రతియోగి
తావిశేషణత్వోరరవం ప్రమేయం చ సాధ్యతావచ్ఛేదకేకే తత్తాదృశధర్మతావచ్ఛేదకతావిశిష్టాంశచ్ఛేదకత్వనిరూపకప్రకారతావచ్ఛేదకతావిశిష్టావచ్ఛేదకత్వనిరూపక
కత్వమాదాయ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకం నివేశ్యం వైశిష్ట్యం చ సమానాధికరణ్యస్వావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వోభయసంబంధేన దర్శిత సాధ్యాభావవారణాయ
ప్రకృతసాధ్యాభావసంగ్రహాయ చ ప్రమేయాద్యైశిష్ట్యయోర్నిరవచ్ఛేదకతయా నివేశాంశ్చ మవాయేనైవ వహ్నిత్వఘటసంయోగే గ్రేయవిశిష్టసంభావనిరాసః నిర

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

తాదృశరూపావచ్ఛిన్నతాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నత తాదృశావచ్ఛేదకతాయాం ప్రవిష్టత్వం అథ ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యత్ర సంయోగికసమవాయేన వహ్నిమత్త్వవిశిష్టస్థలాభావమాదాయాతి
వ్యాప్తేః కాలికసమవాయాన్యతరసంబంధేన ధూమవత్త్వవిశిష్టస్య సాధ్యత్వే పర్వతాదౌ కాలికేన ధూమవత్త్వవిశిష్టస్యాభావమాదాయాతివ్యాప్తిః సద్ధర్మముఖ్యమనసమవాయేన ధూమ
వత్త్వవిశిష్టస్థలాభావాః కాలికేన ధూమవత్త్వవిశిష్టస్థలాభావమాయోననుగతరూపేణ నివేశనతదుదాహరణసంభవాత్ ఏవం ప్రతియోగితాయాం అవయవియోగరూపేణ సాధ్యతావచ్ఛేదక
సంబంధతాపర్యాప్తిః కాలరూపేణ వహ్నినిష్ఠ తాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నత్వం చైవ ఇష్టత్వం తేన సమవాయేన సాంసర్గయోగికసంయోగేన పూర్వవృత్తేః ప్రతియోగివిశిష్టసంయోగేన వా-
సాధ్యాభావమాదాయ నాతివ్యాప్తిః ఏవం కాలికసంయోగాద్యన్యతరసంబంధేన సాధ్యతాయాం సదేతత్తేనోభయసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావాప్రసంగమాదేవ లక్షణానుమత్యా తుః
వస్తుతః విశేషరూపేణ సంబంధత్వానుపగమాత్ తదుపగమేపి యత్ర విశిష్టావైశిష్ట్యావాయస్సంబంధస్తత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధాదిభేదే సోపాదానాత్ తదవచ్ఛిన్నత్వ
మాత్రసంప్రయుక్తసాధ్యాభావాధికరణత్వం సాధ్యాభావత్వవిశిష్టాధికరణత్వం తేన తత్ర వ్యాప్యత్వవిశిష్టసత్తాభావాభావవానిత్యాదౌ నావ్యాప్తిః ధూమాభావవాన్ వహ్న్యభావా
దిత్యాదౌ సాధ్యాభావత్వావచ్ఛిన్నాధికరణతాంగీకారాన్న దోషః సాధ్యాభావవత్త్వం సాధ్యవత్త్వవత్త్వవిరోధితానియామకసంబంధేన కాలికసంబంధావచ్ఛిన్న
కరణాం భావాంతరాభావవానిత్యాదౌ సాధ్యాభావస్యాధికరణాంతరాభావత్వేనాధికరణేప్యపి నావ్యాప్తిః కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నాధికరణతానియామక
త్వోపగమేనైవ కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నాధికరణాంతరాభావాభావత్వం నాస్తి గగనాత్వాదిప్రత్యయాం పతిహారణాసంభవేనైవ తత్ర సాధ్యాభావత్వావచ్ఛిన్నాధికరణ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

సాంబాంశ్చ్యంయనిరవచ్ఛిన్నత్వే సాధ్యతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకమాత్రావచ్ఛిన్నతాభిన్నేతరరూపేణ యత్కించిన్నిరవచ్ఛిన్నత్వం తేన రూపేణ సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మతాపర్యాప్తిః త
ద్రూపావచ్ఛిన్నత్వాభావవదవచ్ఛిన్నవృత్తిత్వయాంశాభావవత్త్వం తేన విశేషితావిశేషితసాధ్యతావచ్ఛేదకే కేవలమేవ లక్షణం ఏతేన సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మేతరానవచ్ఛిన్నత్వస్యోక్తౌ నిరవచ్ఛి
న్నసాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం ప్రతియోగితావిశేషణం తేన మహానసీయవహ్న్యభావమహానసీయవహ్నివిశిష్టవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నాభావయోర్వ్యావృత్తిః ఇదం సద్గ్రాహ్యం సంసర్గవిశేష త
సాధ్యతావచ్ఛేదకే పృథక్ తత్ప్రవేశః సంసర్గాదితి తత్ర వహ్నిత్వవహ్నిత్వవదభావస్య వహ్నిత్వవత్త్వాత్ సాధ్యతాఘటితావచ్ఛేదకలక్షణం ఘటితత్వాత్ పర్యాప్త్యాదౌ ః
వస్తుతస్తు ధర్మవిధేయకాలవచ్ఛేదకతాపి విలక్షణైవ నిపేక్ష్యతేన విశిష్టసాధ్యతావచ్ఛేదకత్వే తత్రాపి వృత్తిసంసర్గ ఏవ నిరవచ్ఛిన్నాభావః మహానసీయవహ్న్యభావ
మహానసీయవహ్నివిశిష్టవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నాభావయోర్వ్యావృత్తిః ఇదం సంసర్గవిశేషయద్ధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యకే సాధ్యతావచ్ఛేదకతా యత్సంబంధావచ్ఛిన్నా తత్తత్సంబంధా
వచ్ఛిన్నయోస్తత్త్వమానాధికరణయోరవచ్ఛేదకతయోరైక్యం లక్షణే ఇత్యపి నవ్యాః విశిష్టసాధ్యతావచ్ఛేదకత్రయసాధ్యతావచ్ఛేదకతాయా ద్రవ్యత్వావచ్ఛిన్నా
తద్ధర్మావచ్ఛిన్నా ఇతి సాధ్యతావచ్ఛేదకనిష్ఠత్వం తత్పర్యాప్తత్వం తేన ప్రమేయసాధ్యకే పృథ్వీత్వసమానాధికరణతావిశేషవదభావమాదాయ సామాన్యే
సాధ్యతావచ్ఛేదకేఽత్రయా పృథక్ విశిష్టమవిశిష్టం వా తత్ర తాదృశముపాదేయం చైవమపి సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మేతరధర్మానవచ్ఛిన్నత్వపర్యాప్తిర్నవేత్యాదౌ మహా
నసీయవహ్న్యభావాదివారణాయ పర్యాప్తిరావశ్యకేత్యాహుః అత్రేదం పరమరహస్యం స్వమాతేలయామః స్వరూపేణ సాధ్యతావచ్ఛేదకతాఘటితసంబంధపర్యాప్తిః

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

తుతావచ్ఛేదకస్వరూపసంబంధాన్యతరసంబంధేన లక్ష్యవృత్తిత్వం కాలికసంబంధేన ఘటాభావాదౌ తాదృశాభావవ్యాప్తిః సంభవేన ఇతి చేన్న హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన హేతుతావచ్ఛే
దకవిశిష్టాధికరణతానిరూపితవృత్తిత్వవిశిష్టస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకతాదృశాభావవృత్తిత్వాభావస్య వివక్షితత్వాత్ హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తి
తావిశిష్టస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్య ప్రవేశే సత్యాం కాలికసమవాయోభయసంబంధేన ద్రవ్యత్వాదిత్యాదౌ అవ్యాప్తిః కరణనిరూపితత్వం
తం న యథా హి కాలికసంబంధేన ద్రవ్యత్వాద్యధికరణధ్వంసీయస్య కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వసమవాయాయం వ్యాప్తిః తాదృశధ్వంసే హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధతావచ్ఛే
దకవిశిష్టసంబంధేన హేతుతావచ్ఛేదకవిశిష్టస్యాప్రసిద్ధ్యా ద్రవ్యం విశిష్టసత్వాదిత్యాదౌ నావ్యాప్తిః విశిష్టహేత్వధికరణతానిరూపితహేతుతా
వచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తితావిశిష్టస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వమన్యత్ర అప్రవిష్టరూపేణ సంసర్గతాయా అనుపగమే ద్రవ్యం విశిష్ట
సత్వాదిత్యాదావవ్యాప్తిః న హేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసంబంధాభావవద్వృత్తిత్వాభావో విశిష్టస్య సమానాధికరణ వ్యాప్యవృత్తిత్వాభావే హేతుతా
వచ్ఛేదకసంబంధాభావవద్వృత్తితానవచ్ఛేదకత్వమపి న సత్తాశ్చ్యుతాదృశవృత్తితావచ్ఛేదకత్వేన అవ్యాప్తిః హేతుతావచ్ఛేదకత్వాంశే సత్తాత్వప్రవేశేపి ఉక్తేతరరూ
పవాన్ కుక్కరూపవత్త్వమేవ సతి ఘటత్వాదిత్యాదావవ్యాప్తిః ఘటత్వ రూపవద్సమవేతత్వవిశిష్టస్య తాదృశవృత్తితావచ్ఛేదకత్వాత్
నాపి హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధసంబంధసామాన్యేన సాధ్యాభావవదన్యతమయోగికత్వం ప్రత్యేకయత్ప్రతియోగికత్వన్యాయేన ద్రవ్యం గుణాదిత్యాదావవ్యాప్తిః సమ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

తాద్యనుపగమాంతేలక్షణావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యతిరిక్తత్వాపత్తేర్విశిష్టాధికరణత్వానివేశే పక్షాధికరణే సాధ్యాభావస్య నిరుక్తసంబంధేన నివేశ్యే ఏవ స్వరూపసంబంధనివేశే వ్యతియోగ్య
భావస్య ప్రథమాభావరూపతయా ఏతదవ్యాప్తేర్దురుద్ధరత్వాత్ ఏవం వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదౌ సాధ్యకేఽతిరిక్తాధికరణత్వానంగీకారేఽపి నవ్యమతే ఏవంబాధికరణపదార్థ
నివేశపక్షే అధికరణత్వస్య స్వరూపసంబంధానివేశ్యే అవ్యాప్తిర్ధూమవాన్ ధూమాదిత్యాదౌ తద్వృత్తాంతే కాలికాదినా తాదృశసాధ్యాభావాధికరణత్వస్య సత్త్వాదవ్యా
ప్తేః ద్వితీయాంశస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నతదధికరణత్వప్రవేశే నివేశే అయాతారాత్ అథ నిర్ధూమవృత్తిత్వఘటితలక్షణే ద్వితీయాంశాభావసాధ్యవత్త్వాదివిశిష్టనిర్ధూమవృ
త్తిత్వాభావస్య వకేదం వారణం తాదృశవృత్తిత్వేతరధర్మానవచ్ఛిన్నత్వే తేనైవ సాధ్యవత్త్వాదివిశిష్టవిశిష్టనిర్ధూమవృత్తిత్వాభావవహ్నిన్యాభావస్వవా
రణాదితి చేత్ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్య నిరవచ్ఛిన్నాభావో వహ్నిదకత్వ్వాన్నవహ్నిదకత్వే నిరూపకత్వప్రతియోగితాకాభావనివేశరయవసుతః ఏక యాభా
వవిశిష్టాభావాదివ్యావృత్తః ప్రతియోగితావిశేషణాయ స్వరూపసంబంధేన సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావవహ్నిన్యవిశేషితేలక్షణేనివేశ్యః స చ సాధ్యాభావవద్వృత్తి
త్వం నాస్తీతి ప్రతీతిసిద్ధః సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావవహ్నిన్యాభావనివేశ ఇతి యున వ్యాప్తిః తద్వృత్తేః స్వరూపసంబంధేన తేన కాలికసంబంధమాదాయ వ్యభిచారిణి నాతి
వ్యాప్తిః నను విపక్షే వృత్తిత్వాభావసామాన్యం నలావచ్ఛిన్నసంబంధసామాన్యేన ధూమాదౌ కాలికసంబంధేన నిర్వహ్నివృత్తిత్వస్యసత్త్వేనావ్యాప్తేః నాపి యత్కించిత్సంబంధేనవ్యాప్తే
ర్వాన్ నిర్ధూమసమవేతత్వాభావస్య నాతివ్యాప్తిః నాపి తేంతు తాదాత్మ్యాదకసంబంధేన సత్తాయాం వాక్రవృత్తత్వాదిత్యాదౌ సాధ్యాభావవద్ధ్వంసమవేతత్వప్రసిద్ధ్యా నాపి తా

ఖేన ధూమవన్నిష్ఠవృత్తిత్వాభావ ఇత్యభావవ్యాప్యవృత్తిత్వేనైవ తదవచ్ఛేదకసంబంధేన ప్రతియోగితావిశిష్టరూపసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వాభావవ్యాప్యవృత్తిత్వేనైవ తదవ
చ్ఛేదకసంబంధేన విశిష్టపర్వతవృత్తితత్త్వసాధ్యాభావవన్నిరూపితవృత్తిరూపసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వాభావవత్త్వం తు పరే కాలికాద్యనుయోగితాయామాయేత్యపి వక్తవ్యమితి
కాలికతాసామాన్యవిశేష్యాయాం తథాపి వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యత్ర పర్వతవృత్తితావచ్ఛేదకతయా ఇత్యపి సంబంధేన వహ్నిమాన్ ధూమాదుభయసంబంధే నోత్తరపదాపత్తిలక్షణఘటకమనాది
తివిధిపదాసద్భితావిశిష్టవిశేష్యత్వం సమవాయసంబంధేన వ్యాప్తిలక్షణే సత్త్వం ద్రవ్యత్వాదేపి సంయోగేన సాధ్యత్వే తత్త్వమిదం ఇత్యాదివ్యాప్త్యభావాదిసంగతేః అనన్తాసం
యః ఉత్తరకాలీనత్వం వ్యధికరణధర్మః కథనం ధర్మః అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదే స్వవ్యాప్తిప్రత్యయః తథా వదాన్యసద్భిరుదాహృతవచ్ఛేదేన లక్షణేసత్త్వసంశయోత్తరకాలీనత్వ
ధనానుమాలక్షణతిమార్గోక్తమాకారః ఇతి బాధః అత్ర నిరవచ్ఛిన్నవిశేష్యతాసంబంధేన సాధ్యాభావవత్తానిశ్చయస్య ప్రతిబంధకత్వే దూషణాన్తరసంబంధావ
సాధ్యవత్తాగ్రహం విరోధితానియామకత్వేనాపి వ్యాప్తిః అవ్యాప్యవృత్తిత్వే బుద్ధీనాం తాసాం పరం విశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిసంబంధేన సాధ్యాభావవత్తానిశ్చయస్య
ఉభయోర్వ్యాప్తిరితి సంశయో మాధ్యమ్యాదత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగివిషయకత్వాత్ తత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వేన ధర్మానుగమే తత్పక్షే పూర్వోక్తలక్షణం
తయోరుభయోః తదవచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛిన్నవ్యాప్యతత్తద్వ్యక్తిః సాధ్యతాఘటితేన సమవాయేన వారయిష్యమాణావచ్ఛిన్నవత్త్వంతావదేవ సిద్ధ్యతీతి విశిష్టకం సాధ్యతా
వచ్ఛేదకముపాదాయ లక్షణాన్తరత్వం తత్ర లక్షణఘటకసాధ్యతావచ్ఛేదకసంయోగేనైతద్దోషాద్వారకదశాయాం తథా మహావ్యాప్తిః విశిష్టతాపి సంయోగత్వం సాధ్యతా

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

వాయుస్సైవ తేష్వేన తత్ప్రత్యవ్యాప్యాన్యనుయోగికత్వ ఘటత్వప్రతియోగికత్వవిశిష్టవిషయసత్త్వాద్యవచ్ఛిత్తేః సే వార్ సమవాయకాలికవిశేషణతావిశేషసంబంధేన ద్రవ్యత్వాభావాదివ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నత్వ

౨ ఘటత్వేన పౌంతుప్రతియోగికసంబంధసామాన్యసాధ్యాభావవదనుయోగికత్వాభావసాధ్యాభావవదనుయోగికసంబంధసామాన్యవాపౌంతుప్రతియోగికత్వాభావః ప్రత్యు

7 క్తః సాధ్యవయవానుయోగికవౌంతుప్రతియోగికసమవాయసంబంధమాదాయావచ్ఛిన్నానుద్ధిమాదివ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వేపౌంతుతావచ్ఛేదకసంబం

ధాన్యపౌంతుప్రతియోగికసంబంధాన్యసంబంధావచ్ఛిన్నత్వనివేశే సత్త్వాద్వార్ సమవాయేన ప్రమేయత్వవిషయితాతాదాత్మ్యాన్యతరసంబంధేన గగనాభావాతిభిన్నః

కాలికేన ప్రమేయాదివ్యాప్యదౌద్రవ్యంవిశిష్టసత్తాదివ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాసత్త్వాద్యధికరణవృత్తిసాధ్యాభావకత్వంబోధితిశ్వబ్దేశ్వతినవచ్ఛిన్నప్రతియోగివ్యాప్యాభావా

దేవార్ తుమతి కాలికసంబంధేన సత్తాదివ్యాప్తిః శబ్దాలికవిశేషణతయా తన్నివేశేన ఘటత్వాభావవానన్యాయవ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నత్వాత్ః తద్గ్రాహ్యాభావసాధారణ్యేనమనాం

భావాత్ కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నప్రకారాభావాభావసాధ్యవత్ప్రతియోగ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నప్రతిబంధకావస్థానసాధ్యవత్తాగ్రహంవిరోధితావచ్ఛిన్నయామకసంబంధేనపౌంతుమద్వృత్తి

త్వగవేశః కాలికసంబంధేనాత్మవృత్తిత్వాభావప్రసిద్ధిః ఏవంసత్తాభావవబ్ధాత్యన్తాభావాదివ్యాప్యదానాత్సమవాయేనపౌంతుమద్వృత్తిత్వాభావప్రసిద్ధిః విశిష్టసత్తాభా

వవార్ విశ్వద్రవ్యత్వాభావాదివ్యాప్యదానవచ్ఛిన్నతిసన్నిసాధ్యవత్తాగ్రహంవిరోధితానియామకసంబంధేనసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావకరణేపౌంతుతావచ్ఛేదకసంబం ౨

ధేనప్రవృత్తపౌంతుమన్నిరూపితస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తితాభావవత్వాద్వ్యాప్యత్వపౌంతుతావచ్ఛేదకసంబంధేనప్రవృత్తపౌంతుమన్నిరూపితస్వరూపసంబం

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ధుతాంవన్వైదకేస్య ప్రయుజ్యతః ప్రవిశేః సాధ్యతాంవవేదకే సూత్రపలక్ష్మణం అత్రాప్యుపనవరాంమ శ్రోనుమి మోర్వ్యష్టదబ్ధవమితాభవాయః వసుంతను అవ్యాప్యవృత్తిః సాం
ధ్యకేసద్ధేతరసాంధ్యాభావవదవృత్తిత్వరూపరమశేస్య ప్రమత్వ్యపత్తిసెవాంవ్యాప్తింః సుసాంధ్యాభావవత్త్వయూం నిరవచ్ఛిన్నత్వదానాం న్యాప్తిరితి వాచ్యం తథా
పిసంయోగిభిన్నం గుణత్వాదిత్యాదౌ సంయోగరూపసాధ్యాభావవత్స్య నిరవచ్ఛిన్నాధికరణత్వప్రసిద్ధేః ప్రకారాంతరం యూం అకారాంతే తిగకవే సంగే గగనాదితాద్యాదిలక్షణ్య
త్వమతిప్రసక్తేః అవ్యాప్యవృత్తిః సాధ్యం యస్యసః అవ్యాప్యవృత్తిః సాధ్యకేః సమూసా సద్ధేతు స్త్రైతి విరువాదవ్యాప్యవృత్తిః సాధ్యకే సద్ధేయత్వవ్యవచ్ఛేదే సత్య అవ్యాప్తి
రితిభ్రాంతిః అపహర్గతః అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదే నైవ తత్ర వియోగ సుసద్ధే తు తన్నివేశే అసంగతేము క్రిష్ణాలె అవ్యాప్యస్య భావాదితి భావః వృత్తి మదితి తద్ధంబతాదిలక
వృత్తిమస్త్వే తు తాత్పర్యావచ్ఛేదేన అవ్యాప్తిరితి నియమః సాంగతః ఇతి భావః స్త్రైవము పి సంయోగాంభావ వాన్ గుణత్వాత్ ఇత్యాది సంయోగాంభావ వాన్ ఇతి జాతేయు సం
గాదితాభదాం అత్ర తత్తద్వ్యధికరణ సంయోగాంన్యతరసాధ్యకాంన్య తాబ్దాం గుణసాధ్యకేషు లపరవూంక్షు యూం పిండాం వలక్షణ ఇగము నాదిసంగతి రితి శివమేన
వ్యాప్యవృత్తిః భావసాధ్యకేవృత్తిమద్వే యు తాత్పర్యావచ్ఛేదేనేత్యుక్తౌ వాంఛా సత్తా వచ్ఛేదే నివేశోపి వన నిసార్థకః అత్ర కేచిత్ అవ్యాప్యవృత్తిః సాధ్యం యత్ర తదవ్యాప్యవృ
త్తిః సాధ్యకేమధికరణం తత్ర సద్ధేతు రాహు రాంస్త్రిత్యర్థః నస్త్రైవం సత్వదంతిమధ్యం సవ్యాప్యవృత్తి వ్యలాంబైన తేహి సంయోగ సాధ్యకే గగనాదివేంతావదో ఘట్యాపు
తివారణం తాద్యసాధనిలాం వ్యాప్త్యావ సత్త్వదూర పెందాం నాది తాల్యేవాయః తదసత్ తథా చ తద్వృదతయ సంగతేః సంయోగే సత్వాప్యదిత్యాద్రాం సాధ్యకేనిప్రాప్త వ్యాప్యవృ
త్తి తానిరూపకాంధికరణవృత్తిమద్వే మోహమూత్తాం యూం సాంధ్యాభావవదవృత్తిత్వరూపలక్షణే సూత్రాప్యత్తికే విధేయ సత్యపుతరలక్షణే సవ్యాప్యేత్యనువా

వచ్ఛేదకత్వం నివేశ్య లక్షణకరణే ప్యసమ్భవాత్ సత్త్వం సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్యాభిధానాం వా ధర్మాణాం తత్ర తత్ర ప్రతియోగిసంయోగత్వం విశేష్య నివేశ్యాపి యత్ సాధర్మ్యే గగనాదౌ ప్రసిద్ధం స్యా
౮ ద్వృత్తిత్వేనాభిమతస్య ధర్మస్య అత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకం ప్రవృత్తతానుయోగితావచ్ఛేదకం వహ్నిత్వాది ప్రవృత్తత్వం వస్తుతః మతాల అనుగతం విశేషణత్వం తత్ర
ప్రత్యవాయత్ తద్ధర్మావచ్ఛిన్నానుయోగితావచ్ఛేదకత్వం పర్యాప్తి తద్ధర్మావచ్ఛిన్నాభావాగర్భలక్షణే సాధ్యాభావావ్యాపకధర్మః నవ్యోక్తప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ
తాదృశోపలక్షణీభూతస్య నభావాన్నత్వం హి వాచ్యం అభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకే సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం న నివేశ్యతే కిం తు సాధ్యతావచ్ఛేదకనిష్ఠావచ్ఛేదకతాయాం
8 సామానాధికరణ్యసంబంధేన తద్వృత్తిత్వం ఏవమపి సాధ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం సాధ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ
పి వృత్తిత్వాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయాం తత్రోపలక్షణీభూతసాధ్యతావచ్ఛేదకత్వస్య కథం నివేశ ఇతి వాచ్యం సామానాధికరణ్యఘటితసామా
నాధికరణ్యసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకనిష్ఠప్రతియోగితావచ్ఛేదకనిష్ఠావచ్ఛేదకతాయాః సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వవత్త్వం నివేశ్య తన్నిరూపితప్ర
తియోగిత్వనిష్ఠావచ్ఛేదకతానిరూపితాభావనిష్ఠావచ్ఛేదకతానిరూపితాధికరణే సాధ్యావచ్ఛేదకతానిరూపితవృత్తిత్వాభావవచ్ఛి
న్నప్రతియోగితాకాభావస్య వివక్షితత్వాత్ తత్ర సంయోగే తద్వ్యక్తిత్వాదావవ్యాప్తిః నన్వేవం ప్రవృత్తాభావవదవృ
త్తిత్వసత్త్వాదవ్యాప్తిరితి వాచ్యం అనుమితౌ సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వయోర్ద్వయోర్విషయతా విషయతావత్ యామతే
తి నియమాభ్యంతి సంయోగత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యకే తదవచ్ఛిన్నాభావవద్వృత్తిత్వాభావప్రావ్యాప్తి ఇతి దుష్కర్ అత్ర గవ సాం

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

తాదృశాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యత్ప్రతియోగ్యనధికరణత్వత్వం తాదృశాభావప్రతియోగిత్వం సత్యుపసంధానాత్ ఘటత్వతద్వ్యధికరణసంయోగాన్యతరస్య
ధ్వంసఘటితత్వాదివారణాయ అధికరణపదముక్తం వహ్నివృత్తిత్వం నిరవచ్ఛిన్నవృత్తికత్వం తథా చ నాయం వహ్నివృత్తిరవ్యాప్యవృత్తిరితి వ్యవహారాన్నిర
వచ్ఛిన్నవృత్తికాత్ సాధ్యసాధ్యకవాచ్యత్వేపి మహత్త్వాదావిత్యర్థః కపిసంయోగాభావాదేర్గుణాదౌ నిరవచ్ఛిన్నవృత్తికతయా అవ్యాప్యవృత్తిత్వాభావాత్తత్ర
తత్సాధ్యకసాధ్యత్వవారణాయ చేదకత్వాంతత్వమేవం చ అవ్యాప్యవృత్తి సాధ్యకే సద్ధేతుపదయోః కేవలధారయ ఏవ లాఘవాత్ సత్త్వదంత్యతిమత్త్వ
రణే వ్యాప్తిమత్త్వరంతస్య ఘటత్వతత్వలాభాయ పంచపదం సమగగనాదేర్నిరవచ్ఛిన్నవృత్తికత్వస్య స్వరూపావ్యాప్యవృత్తిత్వాత్తత్ర త్వాపా
తావచ్ఛేదకలక్షణే శబ్దాభావాదసంగతిరితి వాచ్యం తాదృశసాధ్యకత్వస్య తాదృశసాధ్యసామానాధికరణ్యరూపాదిత్వే ప్రతిపదం పరేతుల అవ్యాప్య
వృత్తిత్వమిహాప్యసమానాధికరణత్వే దప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వస్య సమానాధికరణత్వే ప్రతియోగిత్వే తత్రయసంబంధేన యత్త్విలని
దభావవిశిష్టత్వం ప్రథమసంబంధనావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాభావవద్దానసత్తత్పరమసంబంధత్వయన సంయోగాభావాభావవిశిష్టత్వేపి సం
గాభావవద్దానప్రసిద్ధ్యా ప్రథమసంబంధాభావాత్ నను నవమతే తాదృశత్వదర్శప్రసిద్ధిం తన్నవచ్ఛేదప్రతియోగితాశ్రయాం కిం తత్ర లంఘయిత
త్వానవచ్ఛిన్నత్వేన విశేషణీయస్య తాదృశవచ్ఛేదవిశేషణత్వే సమానాధికరణత్వం నిరవచ్ఛిన్నత్వం వా నివేశ్యం వృత్తియ్యసంబంధనివేశాత్ తత్ప్రసిద్ధాభావ
మూ••దాయ వృత్తియ్య సంబంధనివేశాత్ గగనాభావమాదాయ పృథివీ శవ పాంశకట్వత్వ సాధ్యవ్యాప్యవృత్తిత్వం సంయోగి తవ్య తాదృ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

యుపదం వ్యాప్తిపదం వ్యాప్తి [illegible] వ్యాప్యతావచ్ఛేదకత్వమిత్యర్థః [illegible] యుక్తే [illegible] తాదృశవ్యాప్తిమత్త్వా [illegible] భావాదేవ సాధ్యతావచ్ఛేదక సంగతిరితి వా
౬ ద్వంతద్ధాపి [illegible] సంయోగాభావవత్ [illegible] దేశః [illegible] ఇతి [illegible] సాధ్యవద్భేదా [illegible] సిద్ధి [illegible] లక్షణే [illegible] భావ [illegible] సంగతి [illegible]
[illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] ధర్మ [illegible] వృత్తి [illegible] ముక్తం [illegible] పరమాణు [illegible] సంయోగాదేః [illegible]
9 [illegible] వస్తుతస్తు వ్యాప్యవృత్తి [illegible] వృత్తి [illegible] లక్షణే [illegible] సంయోగే [illegible]
దాంవృత్తర లక్షణే [illegible] సాధ్య [illegible] వ్యాప్య [illegible] పదం [illegible] సాధ్య [illegible]
[illegible] భావ [illegible] సమవాయ [illegible] సాధ్య [illegible] వ్యాప్య [illegible] వృత్తి [illegible] విశిష్ట [illegible] విషయతా [illegible]
సంబంధేన [illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] భావ [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న వృత్తిమత్త్వ [illegible] సమవాయ [illegible]
[illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] సాధ్య [illegible] సంయోగ [illegible] సాధ్య [illegible]
[illegible] సంయోగాభావ [illegible] సాధ్య [illegible] సాధ్యాభావ [illegible] సం-
యోగే [illegible] వ్యాప్య [illegible] సంయోగ [illegible] భావ [illegible] సంయోగ [illegible] వ్యాప్యవృత్తి
[illegible] భావ [illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] సాధ్య [illegible] వృత్తి [illegible] నా [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

సాధనతావచ్ఛేదకసంబంధఘటితతయా వహ్న్యాదిసాధ్యకే భావప్రసిద్ధధర్మాంతర ప్రతియోగిత్వే వ్యధికరణత్వం ప్రవేశ్యమితి కపిసంయోగాభావే పేం
నిపాంగ్రంథ ఇతి తన్న విశేషణతావిశేషసంబంధేన వ్యాప్యవృత్తిత్వాయోగాత్ కేవలాన్వయి ప్రతియోగిత్వే వ్యధికరణస్య ప్రయుక్తత్వాదితి చేన్న ఏతద్దోషవారణాయ
కేవలధర్మస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే గురుధర్మస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే గురుధర్మస్య తద్ధర్మత్వం కేవలత్వే ఏతత్ పురుషసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నా
భావ ఘటితత్వేన వహ్నిసామానాధికరణ్యం తద్భావస్యైవ కేవలాన్వయిత్వాత్ తదభావస్య కేవలాన్వయిపదార్థతావచ్ఛేదకేవలాన్వయిత్వాభావాదిత్యే
ప్రకేవలాన్వయ్యుపాదానం గురుధర్మావచ్ఛిన్న సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం నిరవచ్ఛిన్నవృత్తిమత్త్వం తాదృశాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకసాధ్యతావచ్ఛేదకత్వే
పరంపరాపెం తు తావచ్ఛేదకసంబంధానుయోగి వృత్తిత్వాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వపరంపరాసన్న సాధ్యక స్థలే తు సా
ధారణ్యేనైవ తు తావచ్ఛేదకసంబంధానుయోగినిష్ఠ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదక సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వే సంయోగాభావాది సాధ్య
కద్రవ్యత్వాది సాధారణ్యే తు ద్రవ్యత్వ ఇతి తత్ర సాధ్యాభావాప్రసిద్ధేన బంధనాభావవ్యాప్తిరేవ ప్రసిద్ధిరిత్యవధారణే ఆధేయత్వేనాప్రసిద్ధేః
ర్యాప్తిత్వేనాపాద్యత్వే యానుయాయినః అధికరణావచ్ఛేదకాభావావచ్ఛేదకత్వం నిరూపకత్వం [illegible]
నైయాయికవ్యవహారప్రయోజకతయా సన్నివేశరూపప్రయోజనమప్యుక్తమయుపపన్నమితి మతం ఉపాదానేన సంబంధప్రకారం యోజనీయం తేన తత్ర
వ్యాసవాక్యాన్వయయోరనుపపత్తిరితి తే నవ్యాః వృత్తౌ సన్నివేశయోర్విశేషణవిశేష్యభావవిశేష్యత్వం విశేషణత్వం చ ఆధారత్వం చ పదార్థాః

ధితాబధాప్రతియోగింము తెసంయోగాదేనాం వ్యాప్యవృత్తిత్వం స్వాభావసమానాధికరణత్వాత్ కపిసంయోగాదేస్తు తద్ధాంత్వమితి తత్రాన్యదుక్తే ఎత
౧౦ తాబదితి సంగ్రహః ఏతేన విషయతాసంబంధేన సర్వం ప్రమేయమిత్యాకారకప్రమితౌ ప్రమేయత్వావచ్ఛిన్నప్రకారత్వే ప్రత్యక్షవిషయతావ్యాప్తౌ సాధ్యతా
యాం ప్రమేయత్వాదౌ నిరవచ్ఛిన్నవృత్తిత్వాభావేన తదవ్యాప్యత్వాపత్తిః తదవచ్ఛేదకతావ్యాప్తౌ పరలక్ష్యతానదూష్యం తద్వ్యక్తిప్రసంగ ఇతి ప్రపాస్తం తత్ర
సాధ్యవద్భేదసాధ్యకత్వాదిత్యభావత్వాద్వాఽపి ఉపాధ్యాయః అవ్యాప్యవృత్తిత్వం సాధ్యాధికరణవృత్తియావదభావనిరూపితవృత్తిత్వేనాపి సంయోగాభావ
10 వఘటవృత్తిసాధ్యాధికరణసంయోగాద్యవృత్తికారణసాధ్యకత్వదానస్య ప్రవిష్టావచ్ఛేదకతాయాం వ్యధికరణత్వవృత్తిత్వం దేయం తేనాప్రసక్తిరిత్యన్యదుక్తం సాధ్య
వత్త్వదానస్వానత్వప్రత్యుపాధ్యాయః పరేతు అవ్యాప్యవృత్తిత్వం ద్వైవిధ్యం వ్యాప్యవృత్తిత్వం తద్భిన్నత్వం తద్భేదస్య వ్యాప్తౌ వచ్ఛేదకతాఽనిరూపకవృత్తిత్వే విశిష్టసాధ్యాధి
కరణావృత్తిత్వసద్భావేత్వా విశ్వనాథః ఉపాధ్యాయమతే ఏకేన్ద్రియజ్ఞానవిషయత్వాదేః సంబంధతయా తాదృశసాధ్యాధికరణవిశిష్టాభావేతాం విశ్వనాథః స్వాశ్రయ
అతఘటత్వాదం సత్వం బారవ్యాప్యవృత్తితానిరూపకాధికరణాధికరణం త్వాభావవ్యాప్యత్వమిత్యాదయః వస్తుతస్తు ప్రకృతసమానాధికరణ
భావప్రతియోగిసాధ్యకసత్వాదేవిశ్వనాథః స్వరూపం వదన్తి అన్యాభావాభావవిశిష్టసామానాధికరణ్యం ప్రకారకప్రకరణభావభిన్నత్వం దేయమితి కృత
బుద్ధయః ఖదానంకుర్వన్తు సమకేపిసంయోగి ఏతద్వ్యాప్యభిన్నదైకధర్మవత్త్వ మిత్రః గురుధర్మో వచ్ఛిన్నసాధ్యతాకలక్షణే సంగమనాద్యసాధ్యవ్యా
పకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నాభావనిరూపకసాధ్యకత్వయోస్తద్ధావిత్రత్వదృశ్యాభావమాదాయలక్షణే గమనాయేయత్తు సాధ్యవ్యాపకతాయాః

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

వఙ్గ్రవిష్టమి ౪

ఘటః ఘటభిన్న ఇత్యపి ప్రయోగస్యాదితి తదుక్తం సహృత్యాం సమానం సంవాద్యవేష్టి ఇతి యోయం ఖనావ్యావశ్యవిద్యుకేతి తాంధ్యకసమానసత్తాయాం రబ్ధేర్గ్రద
ర్గకేవిశ్రప్రకంకేరాతియాంవహ్నిదిబ్ధితాయామితి అభావఖేదమతసూసబ్లేంన్నైయ్యధర్మ్యం సాధ్యాభావపదస్యైయ్యధర్మ్యం ఆశ్రయ ఇతి అభావస్యైదానంగీకారా
ల్లక్షణావిరహవత్తప్రవేశ్యర్థ్యాంశయఏవయమేవ సాధ్యవద్భిన్నత్వం వత్ప్రతియోగిమద్భిన్నత్వం ఘటత్వంఖాంత్వాదివారణాయ సాధ్యపదమత్యం బీతవాక్యత్వ
పరిత్యాగ అత్ర సాధ్యాః సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వం సంబంధసామాన్యేనైతన్నకారణసద్రూపతాపదేతి సాధనవత్త్వాగ్రహం విరోధిగ్రహావిషయత్వో
సంబంధేనప్రవేశయితుమశక్యత్వాత్ ప్రకారకప్రమావిషయత్వాదిసంగ్రహార్థమందిక్షిపదంకేవలతు సాధ్యవత్త్వాగ్రహావిరోధిత్వాక్రముకే సంబంధ
నివేశేద్రవ్యత్వాదికమాదాయ ఘటత్వాద్యభావవాన్ పటత్వాదిత్యాదావవ్యాప్తిరత అభావీయవిశేషణతాసంబంధేన వృత్తిత్వం వాచ్యం తత్ర
చనకాంక్ష్యనుపపత్తిః అభావాభావస్యాతిరిక్తత్వేపి సాధ్యవత్త్వాగ్రహం విరోధిత్వాత్ ఘటత్వే కల్పిత ఏవ సంబంధో నివేశ్యః తత్తచ్చ సమవాయాదేర
పిలాఘవాదన్యసాధ్యాభావపదం వ్యర్థం సత్యభావీయవిశేషణతా ఘటత్వేష్వపి సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వసాధ్యాభావసాధ్యత్వాయాం సంబంధ
విశేషాంనివేశవాన్ని మానసప్త్రి మాదిత్యాద్యాకారాంకారాది సంబంధమాదాయ వ్యాప్తిః సాధ్యవత్త్వాగ్రహం విరోధివా ఘటితసంబంధారంకత్రి
సాధ్యవద్భిన్నపదవైయ్యర్థ్యం శుద్ధవిశేషణతా సంబంధేన లాఘవాద్వృత్తిత్వఖ్యాంనాభావాదిశిక్ష సాధ్యాభావవత్తాఖ్యానవృత్తివిరోధత్వాను
పగమాంతః అతః అభావీయవిశేషణతా సంబంధో నివేశ్యః సాధ్యాభావీయవిశేషణతాం న సాధ్యాభావపదం విసానోపపత్తేః ఇతి సాధ్యాభా

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

విశేషణతద్వద్యసత్వాన్నైవతత్త్రయోంబునం లక్ష్యతాసాధ్యతావచ్ఛేదకసత్వాద్ధ్వంసధర్మేతి తద్ధర్మః సమసాధ్యవత్త్వనియతవ్యాప్తిత్వనిష్ఠా
౧౧ వచ్ఛేదకతాఘటితలక్షణస్య సాధ్యవద్భిన్నయుక్తం యథా నిధర్మ్యశ్చావచ్ఛేదకత్వం తత్త్వనిష్ఠావచ్ఛేదకతాం సురసంధర్మ సాధ్యవచ్ఛేదకతా సుఘటమేవ సాధ్య
వద్భిన్నత్వమేవ యోసంబంధేతనానవిరోధః తథా సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వం తత్త్వలఘుత్వాదితి వాచ్యం అవ్యావర్తకత్వస్య సంబంధయా
ఎంవచ్ఛేదకత్వ(మో)ర్థ్యలవిశిష్టస్య సాధ్యాభావాం తత్త్వమేవ అవచ్ఛేదకతాయాం దుర్ఘటత్వాత్ యత్ర లక్షణావచ్ఛేదకత్వ పదార్థైక్య
మేవప్రవృత్తలక్షణ ఘటకస్య లక్షణ సంజ్ఞవిశేషణైర్యద్ధర్మావచ్ఛిన్నాయాం తత్ర వృత్తిలక్షణ విషయతా వ్యాపకతా సాంసర్గికవిషయ
తాదిషు ఉక్తనిరూప్యనిరూపకభావాభావాత్ సంబంధవిషయతా తస్య లక్షణ సంజ్ఞవైశిష్ట్యధర్మాదితి యుక్తం సాధ్యవద్భిన్న సాధ్యావచ్ఛేదకతావ్యాప్యసాం
ధ్యాభావవనిష్ఠావచ్ఛేదకతావ్యాప్యావచ్ఛేదకతావ్యాప్యనిరూపక సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వనిష్ఠావచ్ఛేదకతా మేతౌ అనిరూపకతాయాం తత్ర ధర్మమితి తదు
క్తయమప్యేతేన పరాస్తం సాధ్యవద్భిన్న సాధ్యాభావవత్ అసమర్థసమానాధికరణ తారకాంత్యప్రభావిధానాదివ్యాపకతావిశేషసమర్థ్యాతి
సమర్థనం సమానాధికరణ్యే సూత్రకారకార్త్తా ధర్మో వృత్తిత్వం తస్య న విశేషణాత్ సాధ్యయః సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వం యత్ గిరికాలే
వన్యోంది రమితి తద్రూపలక్షణాత్ తత్త్వప్రత్యయోగితావచ్ఛేదకత్వాత్ అధికరణతానవచ్ఛేదకత్వాద్ధికరణతానవచ్ఛేదకతయా సాధ్యసాధ్యవద్భిన్న
సాధ్యవద్భిన్న సామానాధికరణ్యసంబంధేనాత్ర యః సాధ్యాభావ ఇతికర్తృధారయః సమర్థితాం తృతీయకేంప్రయోజనాభావత్ అత్యర్థం
-తృప్తమిదం

దైశికవిశేషణతాసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాసంబంధేన సాధ్యాభావవ్యాప్యత్వవ్యాప్యరూపాభావవత్పక్షవృత్తిప్రతియోగిమత్త్వాగ్రహం విరోధితాఘటితసమవాయసంబం
ధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాభావత్వసాధ్యవత్తాఘటితసంబంధేన సాధ్యవత్త్వాగ్రహం విరోధితానియామకసంబంధేన సాధ్యాభావవత్త్వాయాః కిం తు తత్వాచ్ఛిన్నదోషః కిం
తాదృశసంబంధేన తద్వత్త్వబుద్ధికరణప్రసిద్ధేః కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవద్వాదాయలక్షణగమనాత్ ప్రతియోగిమత్త్వాగ్రహం విరోధితానియామకసంబం
ధేన తద్వత్త్వేన ... కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకేమహాకాలవృత్తిగగనాభావే మహాకాలవృత్తిత్వవి
షణతాసంబంధేన సాధ్యమహాకాలపరిమాణాదావవ్యాప్తేః సాధ్యవద్భిన్నబున్నే తద్ధావిధకాలికసంబంధేన వృత్తేర్దైశికవిశేషణతాసంబంధావచ్ఛిన్నసా
ధ్యాభావస్య తద్గగనాభావరూపస్య తద్ధావిధస్వరూపసంబంధేన ... మహాకాలే ... సాధ్యాభావవద్దకేసంబంధేన ప్రతియోగిమత్త్వాయాః సాధ్యా
భావవత్త్వాయాః ప్రహావిరోధితానియామకసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాదివ ... ప్రకారకప్రమావిశేష్యతాభావాదేవావ్యాప్త్యసంభవాత్ సంభవా
విశేషాంధికరణేవాంకాలికసంబంధేన సాధ్యవత్కాలవృత్తిధావవ్యాప్తేః తాదృశస్వరూపసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాద్దైశికవిశేషణతాసంబంధావచ్ఛిన్న
సాధ్యాభావస్య ... ప్రకారకప్రమావిశేష్యత్వాదిరూపస్య తద్ధావిధస్వరూపసంబంధేన కాలికవృత్తేః ... సంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యా
భావాంశవృత్తిత్వేన అభావాభావస్య ... దైశికవిశేషణతాసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వం ...
ఏవం ... సమవాయసంబంధేన సాధ్యాభావసత్త్వాద ... సంబంధేన సాధ్యాభావవత్త్వం ...

ప్రతియోగితా

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

వపదసాధ్యత్వం న సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వః అభావవ్యాప్యవిశేషణతాసంబంధేన [illegible] తదభావనిష్ఠప్రతియోగితాకసాధ్యాభావపదంనిరర్థకమితివాచ్యం తథాహి లక్షణే
౨౨ ఘటత్వాభావవతి ఘటే అవ్యాప్తిః గగనాదేర్లక్షణేవాత్యాప్రాయో అభావాధారత్వసంభవేన తు గగనానాధారవతివ్యాప్తిః ఇత్యన్యథా వృత్తిమత్త్వనివేశాత్ సాధ్యా
భావేతిఘటగురుధర్మస్య తు తియోగితావచ్ఛేదకత్వమాదాయగౌరవం అభావాధారతాఘటితత్వాత్ సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వమేవ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకం సాధ్య
తేనతు సాధ్యాభావవత్ఘటితమత్వసంభవాత్ సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వస్య పరిహారాయ కతయాం ప్రవేశ ఇత్యన్యే అభావవచ్ఛేదం సమపదార్థారా
సాధ్యాభావమాత్రప్రవేశే అత్రాదిశేపేతివిశిష్టాధికరణతాయాం నివేశే తు సాధ్యాభావవత్ప్రవేశే వ్యర్థమితి లక్షణమవాహమితి నవ్యాః ప్రథమలక్షణా
నిష్పన్నః అభావవత్వాదిసాధుదం లక్షణమితిశ్లేవరాత్ అత్రఏవ నమః కైశ్చిత్ పంచలక్షణీ వ్యాఖ్యాతః అత్రసంక్షేపం భావస్యైనతి
ఘటితాపత్తేః ఘటఘటాభావాదిసాధ్యకే అవ్యాప్తిః అభావపదం న ప్రవేశ్యం తదుపరి రిత తాప చైవప్రయోగాన్నాశాభావాదిత్వాత్ శయవానావప్రతి
యోగితాసంబంధేన సాధ్యత్వే ఇతి సాధ్యత్వాబద్ధయస్యైదసమ్పత్తియ్యాధర్మః న వపం కవిసంయోగే ఏతద్భావదితాద్యధార్యకత్వవృత్తి తేవిసంయోగాభా
వస్య సాధ్యవద్భిన్నత్వాద్వికసంబంధేన వృత్తిరవ్యాప్తిః సాధ్యవద్భిన్నప్రతియోగితా విరోధితాంఘటితసంబంధేనవృత్తిత్వనివేశేఽపి కాలికసంబంధా
వచ్ఛిన్నవృత్తిత్వేఽపి సంయోగాభావాభావరూపప్రతియోగితావచ్ఛేదకాగ్రహావిరోధితాఘటితనియామకత్వసత్త్వాత్ సవదోషః కియత్సంబంధావచ్ఛిన్న
ప్రతియోగితాసంబంధేన సాధ్యవత్వం తత్సంబంధేన ప్రతియోగివృత్తిత్వనివేశేఽపి ప్యభావావేశాత్ కాలికసంబంధేన సాధ్యవత్వే కాలభాదావవ్యాప్తిః

12

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

నైతన్న తదతిరిక్తత్వే తయా సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వం పటాదౌ సత్వాత్ ఏవం తాదృశవాచ్యత్వాభావవశిష్టే కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నత్వాకారాభావాభావవతి వినాశే కాలికసంబం
ధావచ్ఛిన్నగగనాభావాభావే వృత్తిత్వాత్ తదభావవృత్తేరితి గగనాభావవిరహాదేవాధికరణభేదాద్భిన్న ఏవ సత్వాభావవృత్తమితి సమాభావత్వాన్నైవేత్యభావపదోపాదా
నే సంగతిరితి వాచ్యం వహ్ని ప్రతియోగికే సమవాయ స్వరూపసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తేర్వ్యాపకత్వ యవిలక్షణ ప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వ
దుర్లభాత్ తన్నైలక్షణ్యే బాహ్యాభావత్వావచ్ఛిన్న సానుయోగితాకత్వం అఖండాభావ పంక్తివాద నవ్యమతమాదాయ తత్ర తత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్న
కేత్రవద్వృత్తి మానసాధ్యపదవ్యావృత్తి సంగతిః సంబంధసామాన్యేన తదుక్తిమాత్రాకాలికసంబంధేన ధూమమద్భిన్న ధూమమానసమానకాలీనపదార్థే వర్తమానధూమాభావ
వృత్తిత్వసత్వాదతివ్యాప్తిః ఇత ఆహ స్వప్రతియోగితేతి సాధ్యతేతి సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వసంబంధేన తదర్థః అవ్యాప్తిరితి ఘటత్వ
విశిష్ట భిన్నం ఘటత్వవిశిష్ట నతాద్విదివాగ్దౌ లక్షణాగమనాత్ నను ఘటత్వేద్ఘేదస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాదాత్మ్యసంబంధేన సాధ్యవాన్ప్రత్యభిన్నం ఘటత్వం భిన్నో నేవేతి
కథమేతత్తాదాత్మ్య నష్ఘోదప్రతియోగితావచ్ఛేదకతా ఘటత్వే సంబంధతా నుపగమాత్ అన్యథా తాదాత్మ్యేన తద్భిన్నత్వం యుతాదాత్మ్యేన తద్భిన్నత్వాదే
ర విశేదభ్యాకారాపత్తేః అనవస్థానాత్ తన్నైవం తాదాత్మ్యేన వహ్నిమత్త్వం తాదాత్మ్యేన సాధ్యత్వే ఽవ్యాప్తిః ఉత్రోపాదిన్యాయికాలావచ్ఛేదకతాభ్యుపగమే ఘటత్వలక్షణతం
చతాదవ్యాప్తిలక్షణవ్యాపకత్వసత్వే సమాధి కసంబంధేన ప్రతియోగితా సంబంధేన సాధ్యవ్యాపకస్వవాన్ వశిష్టాంతరే కాలికసంబంధేన కాలిక విశిష్టత్వాభావాత్ దృష్ట
పదత్వే యుద్దిష్టమితి వాచ్యం ఎత్తన్న తేగగనాభావాత్ కాలికవ్యాప్తిః సవాగ్రాఘటత్వరూపః లఘువాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నయ సాధ్యాభావ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ఊసకలదోషాభావాత్। అథ ఘటాభావాభావస్య నాతిరిక్తతయా పక్షే ప్రతియోగ్యభావవిరహస్య విశేష్యతాసంబంధేన తదభావస్య చ వివక్షితత్వాత్ ఘటత్వాభావసాధ్యకే ఘటత్వవ్యాప్య
౧౩ పసాధ్యకస్య భావస్య లక్షణస్య ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావత్వాదిరూపేణ అత సన్నిధానవత్త్వాద్ గుణాంవిరోధితాని యాం విశేషసంబంధేన తదుభయం వాచ్యం తథా తాదృశసమవాయ
నసాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాద్ దృష్టత్వాదివిశేషణాదాయాం వ్యాప్తిః ప్రత్యక్షత్వసాధ్యస్థాభావపదం సాధ్యసాధ్యకేత్వరూపం కస్య హేతోరతిరిక్తత్వేషు అభావవ్యాప్తి వి
శేషణతాసంబంధేన ఘటత్వవివక్షితయా దృష్టత్వాదివిశేషణాదాయాం వ్యాప్తిః ప్రసక్తిః సాధ్యాభావపదస్య అధికవృత్తిః నను ఘటత్వే ఘటాకాశసంయో
గాన్యతరాభావాభావస్య అతిరిక్తత్వం న తు దృష్టత్వాభావాదేరపి గ్రంథకృతాం శయ ఇతి వాచ్యం ఏవమపి తత్రాభావీయవిశేషణతాసంబంధేన
సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాత్ సత్త్వ దృష్టత్వాదేః ఘటత్వాదేరపి ఏవ సద్ధేతుత్వాభావాభావస్య అతిరిక్తః వృత్తిరూపసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తి—
త్వం సాధ్యాభావపదస్య వైయర్థ్యం ప్రమేయత్వాదివారణాయ సాధ్యాభావపదమత్ర ప్రయోజకమ్ సప్రతియోగితాయాం సంబంధాంశే వి—
యాంకిన వైశేషసమవాయాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య గ్రహణం నిరాసః ఇతి వాచ్యం తథా నిరాసే స్వరూపేణ కాలికాదినాం భావాదేరపి అదోషాత్ నను వసుపి
పర్వతస్య సమవాయాదినా సాధనవద్భిన్నత్వాద్ అవ్యాప్తిః మహానసావనిరాసః ఇతి వాచ్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్యవద్భిన్న
వైశాంత్ సాధ్యత్వాదౌ న సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం నాపి వహ్నిః సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నఘటత్వాభావః కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నవాచ్యత్వాభావాన్య
తరత్వ సాధ్యక ఘటత్వాదావవ్యాప్తిః తద్భావవిధవాచ్యత్వాభావాభావస్య వాచ్యత్వాత్మనః పటాదౌ సత్త్వాదితి వాచ్యం తాదృశవాచ్యత్వాభావాభావి

కేవలాన్యతరసాంధ్యకేత్ర వృత్తిత్వ అతథా ప్యేనాం దోషాత్ యద్విశేషసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావదేశసంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వ సన్నిధానాద్వ్యాప్య
వృత్తిత్వ తదాదాత్మ్యేన సంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నవృత్తిత్వాభావభిన్నే ఇత్యస్యాపి సమ్యక్త్వేన సాధ్యపదవైయర్థ్యం ఏవం సమనియతాభావే ఘటాదిసాధ్యపదానుపాదానే సంభవితావచ్ఛే
దకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావభిన్నే విశిష్టవృత్తిత్వ వారణాయ సద్యవహితే అభావత్వమనుపాదాయ సాధ్యతావచ్ఛేదకతావద్భిన్నసాధ్యవ్యవృత్తివిశేష్యతామాదాయ తం-
అభావాభావస్య అతిరిక్తత్వ అభ్యుపగమే సంసర్గత్వే తద్ధారణాయ సాధ్య యస్యం తద్ధర్మావారణాయ అతిరిక్తాధారణాయ అభావభేద మతానుధావనే ఆయన్ అధి
కరణభేదేన అభావభేదవాదినాం మతం లక్షణ మతి సంవాద ఖండనం సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వే విశేష్యత్వేన అవ్యాప్యవృత్తి సాధ్యకం వ్యాప్తి ఘటత్వాద్యదా
ర్థం అవ్యాప్తి రితి గగనాభావమాదాయ సంగ్రహపి సాధ్యపదమవ్యాప్తి వారణాయ కేవలవ్యాప్యవృత్తి సాధ్యకే సాధ్యసామానాధికరణ్యే వలవ్యాప్తి వారణాయ
నాయ దంగగనాదౌ వృత్తిత్వ ముపేయుం సనుపమతేన తయోరవిరోధః తయోర్గుణవృత్తిత్వ గుణస్య వృత్తి ఇత్యయురూప తాదృశ అవ్యధాన స-
త్వాదేరపి విశేషదాపత్తౌర త అపదిగితి తదాన్ వ్యాప్యవృత్తి తాదృశ వ్యాప్య వృత్తి తాదృశ దేరపి సప్రమతే విరోధః కింత్వభావమాత్రస్యైవ అతిరిక్తాదాధికమా
వృత్తేర్వదం లక్షణం అభావాభావస్యాతిరిక్తత్వం ఇతి సత్వ వ్యాప్త మేయతావచ్ఛిన్నసంగ్రహం ఇతి సాధ్యపదప్రయోజనం నిరవహం కింప వున కారణం వ్యా
ప్యవృత్తి తాదృశ భావ భేదసాధకత్వనియమః అతఏవ తత్ర న ప్రతియోగి విరోధి సంయోగాదేరపి యోగ్యం తత్రాభావో పి సామ మతి నిరంతరం అసంగా అధి
కరణభేదేన అభావాదేర్విశేష్యవత్త్వం అన్యథా మానాభావాదిత్యభిప్రాయ ఇతి అధికారే తద్ధారణాయ సాధ్య సాధ్యసామానాధికరణ్యపదస్య సాధ్యవద్భిన్నత్వా

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

వానితికర్మధారయ ఏవ సంబంధియోః సత్త్వే సంబంధతావచ్ఛేదకసంబంధేన సంబంధియోర్ధర్మస్వపదఘసంసర్గాంశే ప్రతియోగ్యభావత్వానుపపాదనస్య తుల్యత్వాత్ అ
౧౪ 14 త్రైదమవధేయం తిరస్త్వమత సంబంధస్యైవ నిర్వాహక సంబంధతావచ్ఛేదకం న నిర్వేశ్యత ప్రయోజనాభావాత్ ప్రత్యక్షత్వాభావప్రయోజకత్వాభావాచ్చేతరథా ఖలతావదిత్యాదౌ
సంబంధవత్త్వస్య భేదవిషయత్వే ప్రతియోగిత్వరూపం భావమాదాయ అవ్యాప్తేరాపత్తేః యథాభావవన్నిష్ఠత్వరూపమభావవత్త్వం నవేత్యం ఘటత్వాభావాది సాధనే వ్యభిచారా
భావాపత్తేః యథాభావాదిఘటత్వవ్యక్త్యభావాదిశ్చ లక్షణఘటకః ప్రతియోగి భేదానాం భావ భేదానాం మొంత్వాత్ అభావాం భావాంతరప్రతియోగిత్వ పక్షే ప్రమ గ్రంథస్య
అభావత్వం నప్రవిష్టమతిమతాంప్రాయుకేః ఏవం చ సంబంధవత్త్వ నిష్ఠత్వ ఏవ ప్రత్యక్షరూపసంసర్గాభావత్వాదిభావత్వవివక్షా యాః కైశ్చిదుక్తమతికర్మ
ధారయోపేక్షితే అత్ర వాయుః సమనియతాంశాభావప్రత్యక్షత్వాదిసంయోగాభావనిష్ఠ ఏవ వస్త్వభావవయవసంయుక్తే తతాభావస్య సమవాయేన ఏవ రూపవత్తా
వచ్ఛిన్నతయా సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నసంసర్గాభావస్య సమవాయరూపప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన సంబంధవన్నిష్ఠత్వాదిదవ్యాప్తేః నవవర్తనవ
యావేసంయోగేన వ్యాపారసత్త్వాన్న యమభావప్రయోజకత్వ ఘటత్వేఽతివాయ్వం ఏవమపి ఘటత్వమం ఘటత్వాదిత్యాదౌ సమవాయ సంబంధావచ్ఛిన్న కాలసమవేత
త్వవిశిష్టఘటత్వభావస్య కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నఘటత్వాభావవన్నిష్ఠతయా తత్ర కేవలాన్వయిత్వాఘటత్వవిశిష్టసమవేతత్వవిశిష్టఘటత్వాభావస్య విషయి
తాసంబంధావచ్ఛిన్న ఘటత్వాభావాశ్రితతయా నిత్యాదౌ సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నసంసర్గాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకాలికాదిసంబంధేన సంబంధవ
న్నిష్ఠత్వాదవ్యాప్తేః దుర్వారత్వం తథోరనవ్యమతే సంబంధతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నే ఉక్తత్వమం వక్తవ్యం తథాచాభావత్వమనుపాదేయమేవ ప్రత్యక్షత్వాభావవృత్తిత్వాభా

॥ శ్రీ ॥ షష్ఠ్యాభావాంచ్యేవలక్షణత్వాద్రుతుత్వేనేత్యర్థః తదాంస్వాభావస్వరూపేణాప్యుపపత్తేః అభావత్వేదవాచ్యసామానాధికరణ్యత్వే వసత్త్వాత్ కింవా సాధ్యవతిసామానాధికరణ్యమతు
పవువత్త్వప్రత్యయత్వాత్ అవిత్వసంబంధాప్రసిద్ధగగనాభావాభావేసాధ్యేఽవ్యాప్త్యాదావవ్యాప్తిః వచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యాభావేసంగ్రహాయసాధ్యవత్త్వవాంచిరూపితానియతు
కసంబంధేనప్రసామానాధికరణ్యవిశేషాత్ తదాభావవిశేషసంబంధఘటితసామానాధికరణ్యప్రసిద్ధిరితికాలతదితరయోగగగనాభావత్వేదాంశకాలవృత్తిత్వసత్త్వాభావవసు
త్వాత్ సత్త్వాదివ్యాప్తిరత్రసాధ్యాభావాధికరణత్వం సామానాధికరణ్యఘటితవృత్తిత్వం వాభావవిశేషణతాసంబంధేన మోఘం సర్వత్రగగనఘటితత్వం యా
భావత్వాధికరణసంబంధేన సాధ్యాభావం వాచ్యత్వమాత్రవృత్తిమాదాయనావ్యాప్తిః సాధ్యతివ్యాప్తిరధికరణభేదేనాభావభేదాద్విశేష్యవయవ్యాప్త్యాదివ్యా
ప్తిర్వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వాభావవాన్ ఘటాద్యభావేదానాసాధ్యవచ్ఛిన్నవృత్తిసాధ్యాభావస్యసత్త్వాత్ తత్తద్గుణసత్త్వాదవ్యాప్తిరితి పూర్వపక్షం బంధితావే
చ్ఛేదావచ్ఛిన్నకర్తృగుణేతిసూత్రాత్ సత్త్వాన్యయం సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వాదిలక్షణలక్షితాయాం కేవలాన్వయిగ్రంథేన ఇతిశేషః ఇదంతుబోధ్యం గ్రంథ
కారమతేఽవ్యాప్తివృత్తిసాధ్యకేఽవ్యాప్తేస్తథాప్యుక్తలక్షణస్యఅవధారణేవిరుద్ధత్వాన్మన్వాసవిషయత్వవత్త్వం వ్యాధికరణాభావమాదాయవ్యాప్తిసంతాం
గవతదాద్యేదిత్యత్రాదావవ్యాప్తిః నచప్రతియోగితాయాంగగనస్యవృత్తిర్దుర్లభవచ్ఛిన్నత్వందేయం తథాసతిగగనపర్యంతానుధావనస్యాన్యయాపత్తేః తద్వివా
తాదేయదోషభియాంభావానుగమఏవఏతత్త్వసంయోగఏతద్వ్యాధికత్వాద్ వనియమభంగేన్నిర్ణయేనచేతాద్విదిశంకాకలితయాం భావాంతగంతవ్యమాన
ధారాగ్రహణశుద్ధవాక్యావధంయోగ్యయతుంకేస్యత్వాద్భవమానేనయదావ్యవధానవ్యాపకతావచ్ఛేదకసంబంధేనతయాఽత్రసాధ్యవ్యాపకతాధారంవగ్రహే తేయోగ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

సా సాధ్యాభావవాంశ్చేత్తేన వక్తృధారయః తత్పురుషస్సుఖ సుస్సాధ్యాభావ సాధ్యవత్వంచ స్వప్రతియోగికత్వస్వసామానాధికరణ్యోభయసంబంధేన స్వ
౧౫ ప్రతియోగికత్వం సాధ్యపదార్థేయస్సధర్మావారణాయ లక్ష్యధారాఘటాభావాదేః సాధ్యసమానాధికరణతత్త్వావవారణాత్ తద్వ్యధికరణ్యం సాధ్య సామానాధికరణ్యం సాం
ధ్యవన్నిష్ఠసాంధ్యాభావ లప్రసిద్ధ్యావారణాయ సమానాధికరణ్యఘటత యా సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మసంబంధావచ్ఛిన్నం లక్ష్యధావికల్ప సతాద్యాది సాధ్యకే సాధ్య
భావాంధ్య సంప్రతిపత్తిరితి వాచ్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకధర్మ సంబంధావచ్ఛిన్నత్వ యాంప్రతియోగితావచ్ఛేదక సమవాయ ఏవం చ సాధ్యవద్భిన్నాభావాంత్రు సిద్ధేః
వ్యత్రలాభ్యయుక్తాభావాభావత్వమూలసంగతిః నయసాధనతావచ్ఛేదకసంబంధ సంబంధావచ్ఛిన్నాభావం అప్రసిద్ధేరితి ఘటయుక్తేఘటతాంచెం ప్రసంయోగాత్ తాదాభావసాధ్యవా
వస్తుప్రతియోగికత్వం ప్రతిపన్నవాచ్యప్రతియోగి సాధ్యపదసాధ్యవత్వయస్వప్రతియోగికత్వనవ వస్త్రప్రతియోగ్యనాధ్యేతి నాస్యయుక్తస్తాభావేన సమానాధి
కరణ్యమాత్రత్వవిశిష్టప్రతియోగ్యభావ తాదాత్మ్యసంబంధ సనాచభావత్ అతిసాధ్యపదం సాధ్యవిశిష్టవాచ్యం తత్త్వం అవ
చ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య సంయోగి తాదాత్మ్యసంబంధేన సామానాధికరణ్యవిశిష్టతాదాత్మ్యసంయోగితా సంబంధేన సాధ్యప్రకారకాభావావచ్ఛే
సాధ్యస్య అధ సాధ్యం నాస్తీత్యాదితాదృశ ప్రతియోగితానిరూపిత అనుయోగితా సంబంధేన వహ్ని అభావే సాధ్యంత్రుతేయస్తత్ అసాధ్యాభావస్య సామానాధి
కరణ్యవిశిష్టానుయోగితామాత్రసంబంధానిరూపితానివేశానుపపత్తిః ఇతి సాధ్యాధికరణత్వాదిన అభావవచ్ఛేదకావచ్ఛేదకతయా ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాఘ
టితే సంబంధగౌరవమస్త్యయుక్తత్వాదయ ఇతి భావే దోషోపగమస్తేనేతి యవత్తత్ సంయోగాది సాధ్యకేసమవాయాదిసంబంధావచ్ఛిన్నదాంధ్యేభావగు

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ఖ్యత్వం వహ్నిపి స్వరూపత్వావచ్ఛిన్నా సాంయాకాలుతత్వ్యప్తేః భిధానేకధర్మావచ్ఛిన్నాంతరప్రసంగాత్ పరం పూర్వోక్త ఏవ తద్భిన్నత్వేనైవ సాధ్యాభావవాంస్తద్భేదవత్వే న్యూనసుఖితి సాధ్యాన్యతుపవిశ్య
ష్ట్వే నేతి స్మైవం తద్భిన్నత్వే ప్రకారసాప్రకారాసిద్ధిః తేర్వక్ష్యమాణ్యోర్థర్మ్యాః ప్రకారతయాభాసతే తత్సాధ్యవధేయతావచ్ఛేదకతయాభాసోపగమాంతప్పు బహ్నాసంభ్రమగవపరా
మర్శోన వేద్యాపదేతత్ అప్రసాధ్యవత్ప్రతియోగికైపత్త్వ ఏవసంగచ్ఛతే రుదన్య ఏతత్త్వం అత ఏవ పరమలక్షణే సాధ్యవత్త్వావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వమద్విత్తుమత్వస్య
రసత్వ అవచ్ఛిన్నతావిశేషితప్రతియోగితాయాఘ్నం సర్వతాదృశాభావేపి ప్రకారతయా నివేశాత్ సిద్ధాంతగ్రదోషః ఇదం తు విభావనీయం అవచ్ఛిన్నతావిశేషిత
ప్రతియోగితాని వేశేత ద్విధుటు తస్య వ్యభిచారపదార్థత్వానుపపత్తేః భూరామోపవిశ్య వ్యభిచారిణేతుత్త్వం వాన్యభ్యభిచారితి ప్రత్యాయాతి ప్రసంగ
భంగేన తత్ర వాంధ్యక ప్రతియోగిత్వప్రవేశాత్ కేవలాన్వయినివ్యభిచారాస్య సాధ్యవత్ప్రతియోగికభేదవద్వృత్తిత్వమాదాయసంగమనియ్యతా
పంతావ్వుయది తు సాధ్యవచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాయాః ప్రకారత్వ సంసర్గతావ్యంసాధ్యవచ్ఛిన్న ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాంతత్వసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకాత్మ
న్తి భేదసాధ్యవచ్ఛిన్నభేదాంతాన్యం వాస్తృతిలక్ష్యపంచమయోర్భేదలక్ష్యతే తదాదీధితి వ్యవాంపక్షపదోపాదాన మసంగతం స్యాత్ సాధ్యవత్ప్రతియోగి
కభేదసామానాధికరణ్యస్య వ్యభిచారపదార్థత్వే భిమానేనేదం తత్ర ద్రవ్యత్వ వహ్నిమద్భేదాదిశ్రీలక్షణే కర్తత్వే అనాలంబితత్వాదితి చేదస్తు వధితి అప్రసిద్ధే
తి సాధ్యసాభావేసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేనప్రతియోగివైయ్యధికరణ్యస్యవక్తవ్యతయా తత్ప్రతియోగితాయాం సంబంధావచ్ఛిన్నత్వం న నివేశ్యమితి తత్ర
త్వభావవమటంతావధికరణాప్రసిద్ధిః అధేయం న సంగచ్ఛతే నిరుక్తసంబంధేన ప్రతియోగివద్యధికరణ్యప్రవేశే అభావాధికరణతాయాం సంబంధవిశేషావచ్ఛి

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

శమేవ తదేకవస్తు ఏ ఐ ఆ ఔ మిథః యాం భావః పరం త్వవర్ణవృత్తేః సంధ్యక్షరేఽలక్షణ సమవ్యయాంఽర్థం సాధనవత్ వృత్తే పదేఽంనిపేక్ష్య ఇతి ప్లుతాం సంధ్యక్షరవద్భవతి నిశ్చలేవ
౧౮ ప్రాయాయత్ పక్షే తావత్ భేదకావయవస్యాభావాదేసంధ్యక్షరత్వమితియోగికత్వం వాక్యప్రభేః సంధ్యక్షరేషు తత్ర వర్ణాంత్రాయాణాం వర్ణాభావాన్ ప్రాధాన్యాదితాన్యేవ వర్ణా రకారార్థం ఉపవర్ణా ఇతి
సంయోగే ఎకత్వలక్షణాద్విత్వాదావపి లక్షణాగమసంసాంధ్యక్షరత్వే తదిదమితి నూనం కేవల సంయోగే నపి విభాగాదిశ్లాఘావపి నాం సాంధ్యక్షరత్వేన యుతయాం ద్విత్వాత్
పరాంతగసాధ్యాం లక్షణా సంపాదనం త్వధ్యర్థం అన్యత్రాపి లక్షణా సహాయ్యేఽల త్రాపి తదసౌ తత్తత్వాక్యాధారాత్వ వాచ్యప్రవృత్తే సంధ్యక్షరేవృత్తే మధ్యే తత్త్వాదిభేదే నలవర్ణ
16 ప్రవారణ ఖేఽంచతాంధ్యత నయుతునిరంతరకామంత్రాదే వేష్టసిద్ధిరితి సంధ్యక్షరత్వమితి యోగికత్వం సంధ్యక్షరత్వ భిన్నత్వమితి యోగి తాంశత్వమసంభవవారణాయ యునవేష్ట మితి
మతాంతరమాం వా సంధ్యక్షరస్యేతి ఎతన్న తెవృత్తేనాంత్యరియుక్తే పి సంయోగత్వకేః కిని ద్విత్వతావ్య గుణవాదే వేత త్వ త్తుతాస్యదాం సాంవర్ణత్వమితి ప్రత్యుక్తే దోషా
భావః సంధ్యక్షరత్వేత్యాదిభిత్తేః సంధ్యసంగత తత్ర సంధ్యక్షరత్వం పరిభాషాయత మాత్రం అన్యథా సిద్ధే విషయకల్పనే సిద్ధాంతం తత్త్వ పత్తేః తస్మాదేవ లాఘవ్యయుక్తాస్తస్తాత్
తయునలాపే తత్ర దతి ఘుటుపటూఖయ వ్యభేదవారణాయ అవయవిన్యత్వ సావేశః సమోంఽభయాంత్య వయవభేద ఏకత్వ ప్రసంధ్యకే విదురాద్యద్వితి వాక్యం తద్వ్యక్తి మాత్రా
వయవత్వస్వార్థత్వ తత్వం తస్య తత్వ ప్రత్యేక తరద్వర్ణానవయవిన్న తత్వవ్యక్తి నిష్ఠాం వభేదకత్వం స్థావభేదకత్వాభావనిరూపకత్వం తేన కేవలద్విత్వ తత్త్వ వివక్షా ప్రవృత్తే ధనిరాంస
నిరవయవిన్యత్వమపేక్ష్య తాంధ్యకార్యత్వా నవయవిత్వయోర్వ్యక్తేః సమానాధికరణయోరేవ వర్ణత్వమితి మతేవ వర్ణసమరూపమాది తాన్యదాంవేవలక్షణా సంగతేః దుష్టత్వాత్ న్యాయేతస్య
తెవర్ణత్వ న ఘుటు తతావ భేదకే నవయవావ్యాప్యాన్ సవర్ణానుమితారోత దంపెంతు త్వంతా వాయం వర్ణప్రవృత్తివవారణాయ అత్ర సంయోగే నేతివాక్యం తథా సహ్యసు విద్యుక్తేయుం

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

తిద్రుష్టవ్యం ఎతద్ఘటభిన్నం ఘటత్వవన్నం వాపటత్వాభావిత్వాదౌ తత్రాభ్యుపష్టా వృత్తిత్వాభావవభినాన్యభావ ఘటత్వ తత్ర ఘటాధికరణ ఇనిష్ఠాభావప్రతియోగి
త్వస్యపటత్వాస్యత్వేన లక్షణే మహానదవ్యాప్తిరితినన్వైవమపి ఘటత్వే భేదాంశ్యవభిన్నాభావకూటాధికరణప్రసిద్ధిర్దుర్లభౌ రవైతి వాచ్యం తాద్రుశాంభావప్రతియోగితాయాం
పటత్వే భేదాం దరవైవక్షిరాంరం తేనతు సాధ్యవతి తినేదు ఘటః తన్నైవం యతత్ర ధ్రుదావృత్తి త్వాభావవభినాన్యభావప్రతియోగిత్వం తత్తద్ భేద ఏవ సత్వన్నఘసాధ్యవతీతి వా
చ్యంతవిరోన్నైతి ష్ఠానధ్యనవభిన్నత్వే ప్రతియోగితావిశేషతాకేబియన్నత్వభ్రష్టానామనుయోగితావిషయతాసంబంధావఖిన్నఘటాంభావె సాధ్యపటత్వాభావాంక్షే
జాగమనానాన్నసంభవః తత్ర నిత్యభ్రష్టానవివసాధ్యాభావే సూత్రమవచ్ఛేస తాభావిత్వావయః అప్రసిద్ధేరితి ప్రతియోగితావఛేదకసంబంధేన ప్రతియోగత్వైయ్యధి
కరణ్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావఛిన్నసాధ్యాభావవద్వృత్తితదానాప్రసిద్ధిః కింతుధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదావతివ్యాప్తిః కింతు ఇదిరవతాదృశసాధ్య
భావసేలాన్యమవతాపిత్యాదివసాధ్యాభావే సూత్రమవతి సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన యత్కిఞ్చిద్ధర్మావచ్ఛిన్నం విశేషణం తదాంప్రసిద్ధిరితి ద్రుష్టవ్యం తదపవేతి
అప్పద్యాయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వనిష్ఠాభావప్రతియోగిత్వ [illegible] సాధ్యకేల అవ్యాప్తిః సత్వాభావేల అతిప్రసంగాదితి ప్రథమతస్సాధ్యసాం
కల్యే పాంద్వానె యుగ [illegible] సంగ్రహతత్ర [illegible] కింతు [illegible] సమాంత్ర [illegible] వ్యాప్తిరితి [illegible] వర్ణమాం [illegible] తాభావ
ఘటత్వసంబంధావఛిన్నవ [illegible] భావమాదాంయాం అతివ్యాప్తి [illegible] సాధ్యసాంకల్యే విశేషణేతద్గవాం సాధ్యాభావె సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావఛిన్న ప్రతియో
గితాకత్వస [illegible] మవాయసంయోగేన వా సాధ్యతాయాంసామానాధికరణ్యసాధ్యాభావవ [illegible] అతివ్యాప్తిరితి విశిష్టసాంకల్యోర వ్యాకతయాం సాధ్యసాంకల్యం

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

న్నత్వస్య నిష్ప్రయోజనతయా సాధ్యాభావే సాకల్యస్య నివేశితత్వాత్ అధికరణం గుణాదిరేవ ప్రసిద్ధ్యతీతి చేన్న తత్తద్వ్యక్తిత్వరూపావచ్ఛిన్నస్వరూపసంబంధావచ్ఛి
౧౭ న్నాధేయత్వాత్వావచ్ఛిన్నాభావవిశిష్టాః యే తత్తద్వ్యక్తిమాందయః అతీతానాగతవర్తమానప్రతియోగికానాం తత్తద్ధ్వంసానాం తత్తద్ప్రాగభావానాం
చ త్రితయానాం సంబంధేన గుణాదేరనధికరణత్వాత్ కాలాదేః సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన ప్రతియోగితాసంబంధిత్వాద్వా ఏవం సాధ్యసంబంధ్యభిప్రాయం యద్యపి
భావానాదేః సాధికరణత్వేపి తు బింబత్వాత్ ఏవాయం గ్రంథః ఇత్యాదావిత్యాదినా సత్తావాన్ భూతోపి ఇత్యాదౌ ఘటత్వపటత్వాద్యవచ్ఛిన్నాభావవిశిష్టమాదధికరణత్వ
సిద్ధిపరిగ్రహః గగనాదృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నాధిత్యాదౌ గగనాదృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నగగనాదీనాం అభావత్వం తు వక్ష్య ప్రసిద్ధిః నాం సంభవ ఇత్యనుశయవార
ణాయా వర తత్త ఘటపటే అధికరణా భావేన సకలసాధ్యప్రతియోగికత్వేన వత్త ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టస్వరూపసంబంధేన ప్రమేయాభావత్వా
ద్యధికరణ ప్రసిద్ధిద్వ్రయే ప్రయేయ వాఖ్యం విశేషరూపేణసంబంధత్వ్యానుపగమాదితి చేన్న యదా సాధ్యాభావే సాకల్యం తదా సాధ్యసాకల్యాభావాత్ కి
విత్త విపక్షే సాకల్యం పక్షే సాధ్యాభావస్య అనాగ్రేధ్య శేష్యే పి ఇదానీం సాధ్యతావచ్ఛేదకాతిరిక్త సాధ్యవృత్తిపక్షతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య సాధ్య
వ్యాపకతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్న సాధ్యవృత్తి ప్రతియోగితాకస్య వా నివేశే తత్తద్వ్యక్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావసాధ్యవారిత త్త ఘటపటే పినా ప్రవేశే సాధ్యతావచ్ఛ
ేదకప్రతియోగితాకత్వం నివేశే ద్యాదిపక్షే ఇతి వాచ్యం ఏవమపి రూపాభావాన్నాబయుతాబాధ్యాదౌ యత్ర యత్రాధికరణప్రసిద్ధిః ఇత్యత్ర
ఏతద్భూమాలం వహ్నిఖాసయంతితే పాం వహ్నిధూమో శ్రీయవాధ్యహ్ని ఇత్యాదౌ తత్తద్ద్వ్యక్తిత్వాభావఘటత్వ తస్మాత్ మమాందాయాంతి వాన్ నెక్తే వార్తికాపి

ధికరణసాధ్యకపెం తావసంభవస్యో క్త వాచ్యత్వయత్కించిత్త్వం భసాధ్యాధికరణవిశేషణం తేన సత్తాత్రవ్యత్వప్రభృతివ్యాప్యత్వప్రమదార్థ్యప్రభృవితాప్యతిత్వాద్దా
ప్రవృత్తసాధ్యగుణత్వాదుభయాభావమాదాయాంవ్యాప్తిః సత్త్వపినస్యానతానసత్త్వవత్తాసాంకేత్యం యావత్వం నప్రతియోగితావచ్ఛేదకం శబ్దవాచ్యగగనత్వాదివ్యాప్య
దాయాంవ్యప్రభృత్యవ్యభిచార్యభావసంభవేవిశిష్టమానస్వతాంధితాద్యాదౌ నిరుక్తప్రతియోగివైయధికరణ్యవిశిష్టవత్త్వప్రవృత్తియాంవత్వవమచిసాధ్యాభావాప్రసిద్ధ్యం
సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకప్రతియోగితాకాభావాభావరూపాత్వాభావేనవాచ్యతాయాంతసాకేవ్యమనేకేవ్యసహితత్వం తత్రానేకత్వం ప్రతియోగివ్యా
త్యవ్యసామానాధికరణ్యస్వయసంబంధేనభేదవత్వసాధ్యతావచ్ఛేదకవత్వంతుతకిం తాదృశవ్యవృత్తిసాధ్యతావచ్ఛేదకవత్వం వాల్లక్షణత్వం వసమత్వవ్యా
వ్యత్వపదార్థతావచ్ఛేదకధర్మసమానాధికరణాయాంవత్కర్మవత్వసతితదసమానాధికరణాయాంవత్కర్మవద్వత్వం తథాచసాధ్యతావచ్ఛేదకసమానాధికర
ణాయాంవత్కర్మాశంతప్రత్వేకం సమానాధికరణాతదసమానాధికరణాయాంవత్కర్మాశంప్రత్యేకమసమానాధికరణాదికసాధ్యవృత్తిప్రతియోగితాకాభావః
సకలసాధ్యాభావకుక్తేత్యుభయాభావవారణాయలక్షణ్యఘటకవిశిష్టదళనివేశః యత్తుతత్ప్రశేషపదార్థతావచ్ఛేదకమేవవక్తవ్యం సాధ్యమితిగ్రం
థాసంగతిః ఎతద్రూపాదిసాధ్యకే ఎతద్రూపగంధోభయాభావాదిసంభవాత్ప్రతియోగితాయాం ప్రతియోగివృత్తిసాధ్యవృత్తిత్వోభయసంబంధేన
భేదవత్వసతిసాధ్యవృత్తిత్వసతాత్పర్యతిపదసత్పాగుణత్వనేకత్వాసత్వేనతత్వంగతః వస్తుతస్తువిశేషణత్వం సాధ్యవృత్తిధర్మమాత్రత్వంయుక్తోభయాభావవారణాయ
ప్రతియోగితాయాంసాధ్యవృత్తిధర్మవదవృత్తిత్వం వివక్షితమిత్యులక్షణేతస్యాపితిసామాన్యసాధ్యాభావాప్రసిద్ధేనలక్షణవిషయంబులంసాధ్యః కేనైవమాంష

ష్టిర్ధర్మిమంతిబెష్యరూపసంబంధేవసాంధ్యత్వాంతలయపటత్వాదిష్వస్వపటత్వప్రకారకప్రమావిశేష్యతావాదిష్వధర్మః యదిచాన్యత్రవిశేషణాంతరానివార్యత్వా
౧౮ షవారకత్వంతాంధ్యసాంకల్ప్యస్య ప్రాచాం మనుమతం తథాపి విషయ్యైసాంకల్ప్యదానానార్థ్యయుందోంషత్వత్వ్యస్వతితదాంపత్తాగగనేసాంశయవార్యఘటత్వాదివాచ్యదానేనపవా
యసంబంధాంపక్షిణ్ణసత్తాభావవత్పవృత్తిత్వప్రసిద్ధావపిగగన్నై తత్రూపాంశయవానేతత్వాదివాచ్యదాంగగన్నైతత్రూపాంశయుంభావస్యప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నే
18 త్రైయప్యధికరణ్యప్రసక్త్యాః కేవలైతత్రూపాంభావమాదాయఅతివ్యాప్తిరితివాచ్యంసాధ్యసాంకల్ప్యంప్రవేశ్యంతథాగగనేతద్రూపాంభావస్యైవతాదృశప్రవాదృశోనైయ్య
ధికరణ్యప్రసిద్ధ్యానాతివ్యాప్తిరిత్యభిప్రాయఃవస్తుతస్తుప్రథమసాధ్యసాంకల్ప్యనివేశేపియత్రగగనే తద్రూపాంశతరాంభావఏవతద్రూపవదన్యవృత్తిత్వాభావంబాధా
యాంతివ్యాప్తిదుర్వారైవేసచతదభావమాదాయప్రాచాం మతేపితథాతివ్యాప్తిరేవవిపక్షేకేసాంకల్ప్యప్రవేశాంశుజ్ఞప్తిప్రతియోగిత్వైయధికరణ్యసద్ధ్యావేగగనేతద్రూ
పాంశయాభావస్యగతత్వాదితివాచ్యంతర్కాలంకారాక్షంప్రతియోగివ్యధికరణసకలసాధ్యభావప్రవేశేనాంతివ్యాప్తివారకః ప్రాచాం తుయద్ధాంశ్యతసకలసాధ్యాభావా
ధికరణసకలమాంత్రప్రవేశసాధ్యభిప్రాయఃంప్రతియోగివ్యధికరణసకలసాధ్యాభావాధికరణసకలప్రవేశస్తుతేషాంబసాంకల్ప్యం తదాప్రవేశాంరేభూమ
వేతికెవిత్యాశ్చ్యత్వస్యతివ్యాప్తిరుక్తాకిఞ్చిద్విపక్షసాకల్యసగగనాంశ్యతింధరాబిసాంధ్యకాంతివ్యాప్తిరపివారణమాకర్ణనాంద్యాదిభేదవ్యాప్తివేదాంతకేవిపక్షకే
విపక్షేసాంకల్ప్యంనిష్ప్రయోజనమితిసాధ్యసాంకల్ప్యైవతదపివారణమప్యభిప్రాయుంవదంతిలిప్రసంభవత్వమితినన్వేతద్వ్యత్రియాావధ్యర్థమవానేతివ్యా
ఘ్యవాన్నగగనత్వాత్ఇత్యాదావ్యాప్తిశ్చవిన్నసాంధ్యాభావస్యప్రతియోగ్యధికరణప్రసిద్ధిఃలక్షణగమనస్యానాంసంభవత్వాతిబెన్నయత్వాతిసాధ్యసమానా

అనావశ్యకత్వాపత్తేరప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కందిత నిశ్చయవృత్తియద్ధూమావచ్ఛిన్నవిషయతావ్యాపికా ప్రకృతేఽనుమితిప్రతిబంధకతా తద్ధూమావచ్ఛిన్నతద్వ్యక్తిమిత్యాపాత్త్యా భాసమ
ధూమేవ వహ్న్యభావవత్త్వస్య [illegible] । పర్వతో ధూమవత్తద్వ్యాప్తివారణాయార్థకం విశిష్టస్య యద్ధూమత్వేత్తం విశిష్టస్యైవ హేతుత్వం ననుసాధ్యవ్యాపకతాఘటితసంబంధేన అను
మితిప్రతిబంధకతావిశిష్టస్య యేన అనావశ్యకత్వాప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కందిత నిశ్చయత్వవృత్తితద్విశిష్టయద్ధూమావచ్ఛిన్నవిషయతావ్యాపికా ప్రకృతేఽనుమితిప్రతిబంధ
కతా తద్ధూమావచ్ఛిన్నత్వవిశిష్టేనైవ అతివ్యాప్తివారణసంభవాత్ తత్ర గురుతరవిశిష్టద్వయాఘటితత్వే తత్త్వనివేశోపి న ధర్మం తదా పర్వతో వహ్న్యభావవద్ధూమవద్వృత్తి ధూమ
వద్ధ్రదవిషయకనిశ్చయే ప్రతిబంధకతాపత్త్యా తథా వస్తుపదేన ధూమవద్ధ్రదేన వహ్న్యభావప్రకారకనిశ్చయవిశిష్టవృత్తిధర్మికధూమప్రకారకనిశ్చయత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధ
కతావిరహదుక్తసకలదోషైస్తాదృశప్రతిబంధకతాయా ధూమవాన్ వహ్న్యభావవానిత్యాత్మకాపత్త్యా నాపత్తిర్వా ధూమవానితి జ్ఞానేపి సత్త్వాత్ తత్ర చ ధూమవద్ధ్రదవి
షయకనిశ్చయత్వవిశిష్టధూమవద్ధ్రదేన వహ్న్యభావప్రకారకనిశ్చయత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాయా అసత్త్వాత్ తాదృశప్రతిబంధకతాయా అవ్యాపికాయా వృత్తిత్వం
ప్రతిబంధకతాతత్త్వమాన్యత్వస్య వహ్న్యభావవద్ధ్రదాదిమద్వృత్తిధూమవద్ధ్రదవిషయకనిశ్చయే అనత్వాత్ ఏవం శబ్దేన వృత్తిర్యస్యాపి ప్రతిబంధకతాఘటకత్వం న శక్యతే
తథా వ యద్ధూమపదేన వహ్న్యభావవద్ధ్రదాదిమద్వృత్తి ధూమవద్ధ్రదతత్త్వస్య ధారణాసంభవాత్ పర్వతో వహ్నిమాన్ సర్వమహానసాదిత్వాత్ బాధవిషయకనిశ్చయేతు బాధవి
షయకనిశ్చయత్వావచ్ఛిన్నాయాః ప్రతిబంధకతాయా తద్వ్యాపకత్వే ధూమత్వస్య ఆహార్యజ్ఞానప్రతిబంధకతాయాస్సత్త్వాత్ తత్సాధ్యవ్యాపకతాయాం తత్ప్రతిబంధకతాశూన్యత్వే
సంబంధేన అనుమితినిరూపితబాధప్రతిబంధకతాయా అస్తుత్వాత్ యద్ధూమపదేన బాధ తత్త్వస్య ధర్మత్వం శక్యతే తయా బాధేలభ్యేన సమన్వయం ఏవం వ తాదృశనిశ్చ
యే అతిభవకభ్రాంతవిషయశూన్యత్వే విశేషణముపలం పర్వతో వహ్నిమాన్ సర్వమహానసాదితాదాపవహ్న్యభావవద్ధ్రదత్వావచ్ఛిన్నవిషయకజ్ఞానే తిమానే వహ్న్యభావవానితి జ్ఞా

प० १८

पत्रे १८

२, प० ॥॥ख

पंचलक्षणापत्रका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri